

Vaststelling nieuwe tekst aanwijzingsbesluit Duinen Ameland

De Staatsecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20);

Gelet op de artikelen 3, tweede lid, en 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op artikel 2.44, eerste lid, van de Omgevingswet;

Besluit:

Artikel 1

De nieuwe tekst van het besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 30 januari 2009, nr. DRZO 2008-005 (Stcrt. 2009, 38), houdende de aanwijzing van het Habitatrichtlijngebied Duinen Ameland, het Vogelrichtlijngebied Duinen Ameland en het Natura 2000-gebied Duinen Ameland, wordt vastgesteld zoals weergegeven in de bijlage "Aanwijzingsbesluit Duinen Ameland" bij dit besluit.

Artikel 2

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

De Staatsecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Namens deze,

w.g. de directeur Natuur, drs. G. van Hooijdonk

Plaats: 's-Gravenhage

Datum: 03 april 2025

Tegen dit besluit kan degene wiens belang daarbij rechtstreeks is betrokken, binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is gepubliceerd in de Staatscourant een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de Staatsecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, t.a.v. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, t.a.v. de afdeling Juridische Zaken, Postbus 40219, 8004 DE, Zwolle.

Het bezwaarschrift dient te zijn ondertekend en moet ten minste de volgende elementen bevatten:

- a) de naam en het adres van de indiener;
- b) de dagtekening;
- c) een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is, en
- d) de gronden van bezwaar.

Meer informatie over Natura 2000 en gerelateerde onderwerpen vindt u op de website

<https://www.rijksoverheid.nl/natura2000>. Voor vragen over Natura 2000 kunt u op werkdagen van 8.30 uur tot 16.30 uur contact opnemen met het klantcontactcentrum van RVO, telefoon 088 - 042 42 42 (lokaal tarief).

Bijlage bij artikel 1

Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Duinen Ameland

Artikel 1 Aanwijzing Duinen Ameland - Habitatrichtlijngebied

1. Als speciale beschermingszone als bedoeld in artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen, overeenkomstig de in de bijlage Gebiedsbegrenzingsen bij dit besluit aangegeven geometrische begrenzing, het gebied Duinen Ameland.
2. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje (*)):

H1330	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
H2120	Wandelende duinen op de standwal met <i>Ammophila arenaria</i> ("witte duinen")
H2130	*Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")
H2140	*Vastgelegde ont kalkte duinen met <i>Empetrum nigrum</i>
H2150	*Atlantische vastgelegde ont kalkte duinen (<i>Calluno-Ulicetea</i>)
H2160	Duinen met <i>Hippophaë rhamnoides</i>
H2170	Duinen met <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)
H2180	Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied
H2190	Vochtige duinvalleien
H6230	*Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

3. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje (*)):

H1364	Grijze zeehond (<i>Halichoerus grypus</i>)
H1903	Groenknolorchis (<i>Liparis loeselii</i>)

Artikel 2 Aanwijzing Duinen Ameland - Vogelrichtlijngebied

1. Als speciale beschermingszone als bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU L 20)¹ wordt aangewezen, overeenkomstig de in de bijlage Gebiedsbegrenzingsen bij dit besluit aangegeven geometrische begrenzing, het gebied Duinen Ameland.
2. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A021	Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)
A081	Bruine kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)
A082	Blauwe kiekendief (<i>Circus cyaneus</i>)
A119	Porseleinhoen (<i>Porzana porzana</i>)
A222	Veldduil (<i>Asio flammeus</i>)
A338	Grauwe klauwier (<i>Lanius collurio</i>)

¹ Dit betreft een geconsolideerde versie van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, inclusief wijzigingen die sindsdien op de richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is de tekst van de richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

3. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A063	Eider (<i>Somateria mollissima</i>)
A277	Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)
A295	Rietzanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)

Artikel 3 Aanwijzing Natura 2000-gebied Duinen Ameland

1. Deze aanwijzing gaat vergezeld van een nota van toelichting met bijlagen, die integraal deel uitmaakt van deze aanwijzing.
2. De in de artikelen 1 en 2 genoemde speciale beschermingszones vormen samen het Natura 2000-gebied Duinen Ameland.

Artikel 4 Exclaveringsformule

1. Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting wordt afgeweken. Hiervoor gelden de peildata, genoemd in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt verstaan onder:
 - a. bebouwing: één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde;
 - b. bouwwerk: constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal die direct of indirect met de grond is verbonden of direct of indirect steun vindt in of op de grond;
 - c. gebouw: bouwwerk dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;
 - d. erven: onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen;
 - e. tuinen: in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen, beplant met siergewassen en gazons, of in gebruik als moestuin, die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving en veelal, omheind zijn door middel van een afrastering, schutting, muur of haag of geheel of gedeeltelijk zijn omgeven door een sloot;
 - f. verhardingen: kunstmatige verhardingen zoals verharde wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen met inbegrip van in wegen liggende bruggen en duikers en de tot wegen behorende paden en bermen of zijkanten;
 - g. hoofdspoorweg: op grond van artikel 2 van de spoorwegwet als hoofdspoorweg aangewezen spoorweg. Voor de begrenzing langs hoofdspoorwegen geldt artikel 3.5 van het omgevingsbesluit (beperkingengebied hoofdspoorweginfrastructuur).

Artikel 5 Instandhoudingsdoelstellingen Habitatrichtlijn: habitattypen en soorten

1. De instandhoudingsdoelstellingen van de natuurlijke habitattypen, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.3 van de nota van toelichting.
2. De instandhoudingsdoelstellingen voor de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.4 van de nota van toelichting.

Artikel 6 Instandhoudingsdoelstellingen Vogelrichtlijn: broedvogels

1. De instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels van de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.5 van de nota van toelichting.

Bijlage Nota van toelichting

1. INLEIDING

Het gebied Duinen Ameland is aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna Habitatrichtlijn) en als speciale beschermingszone in het kader van Richtlijn 2009/147/EG van het Europese Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (hierna Vogelrichtlijn). Tezamen vormen deze speciale beschermingszones het Natura 2000-gebied Duinen Ameland. Het besluit bevat de begrenzing en de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied.

Artikel 1 van het besluit regelt de aanwijzing van het gebied onder de Habitatrichtlijn en refereert voor de begrenzing van dit gebied naar de bijlage Gebiedsbegrenzungen. Daarnaast worden de habitattypen en Habitatrichtlijnsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen.

Artikel 2 van het besluit regelt de aanwijzing van het gebied onder de Vogelrichtlijn en refereert voor de begrenzing van dit gebied naar de bijlage Gebiedsbegrenzungen. Daarnaast worden de vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied van belang is en waarvoor het wordt geacht te zijn aangewezen.

Artikel 3 van het besluit introduceert de nota van toelichting en benadrukt dat het besluit niet te lezen is zonder de nota van toelichting. Daarnaast wordt in dit deel van het besluit het Natura 2000-gebied Duinen Ameland gevormd uit het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied.

Artikel 4 van het besluit regelt de uitgezonderde delen van de in artikel 1 en artikel 2 aangewezen gebieden.

Artikel 5 en artikel 6 van het besluit bepalen dat er voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen verwezenlijkt dienen te worden. De doelstelling van artikel 5 heeft betrekking op de in artikel 1 opgesomde soorten en habitattypen. De soorten en habitattypen waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanmelding van de Habitatrichtlijngebieden in 2003. De doelstelling van artikel 6 heeft betrekking op de in artikel 2 opgesomde vogelsoorten. De vogels waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgesteld, zijn geselecteerd aan de hand van de criteria die destijds zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting worden de aanwijzingen onder de Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een gebiedsbeschrijving gegeven en wordt ingegaan op eventuele grenswijzigingen die zijn doorgevoerd nadat het gebied bij de Europese Commissie is aangemeld of die zijn doorgevoerd nadat het gebied als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Tevens wordt in hoofdstuk 3 de bij dit besluit behorende begrenzing toegelicht.

In hoofdstuk 4 wordt een opsomming gegeven van habitattypen en soorten waaraan het gebied zijn betekenis ontleent.

In hoofdstuk 5 worden de algemene instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd en worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen, genoemd in artikel 5 en 6, nader toegelicht. Er wordt aangegeven in welke richting de instandhoudingsdoelstelling zich zal moeten ontwikkelen. Daarvoor worden de termen "behoud", "uitbreiding" of "verbetering" gebruikt. Voor een habitatype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitatype altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van oppervlakte en van "behoud" of "verbetering" van kwaliteit wordt gegeven. Voor soorten is het leefgebied medebepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit leefgebied. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort is altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van omvang leefgebied en van "behoud" of "verbetering" van kwaliteit van leefgebied ten behoeve van "behoud" of "uitbreiding" van de populatie.

Bij de nota van toelichting is een bijlage A gevoegd met illustraties van grenswijzigingen indien van toepassing; die illustraties laten zien welke terreindelen na de eerste aanwijzing zijn vervallen of zijn toegevoegd als onderdeel van de speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Anders dan de andere bijlage bij de toelichting maakt bijlage A geen integraal onderdeel uit van dit besluit, aangezien er sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet enkel nog rechten worden verleend aan de geometrische begrenzing.

Bijlage B omvat een nadere onderbouwing van de wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrichtlijngebied en van de toewijzing van en wijzigingen in de instandhoudingsdoelstellingen.

Er is een appendix toegevoegd aan dit besluit waarin een toelichting wordt gegeven op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Duinen Ameland gebruikt zijn. Deze paragrafen komen uit de nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Artikel 1 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Duinen Ameland als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Duinen Ameland" en onder nummer NL2003057 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor vier prioritaire habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Artikel 2 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Duinen Ameland als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied"). Het gebied is op 7 april 2005 (DRR&R/2005/1065 II) aangewezen. Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder nummer NL3009005. Duinen Ameland was al eerder bij besluit van 24 maart 2000 (N/2000/320) aangewezen als onderdeel van het Vogelrichtlijngebied "Waddeneilanden, Noordzeekustzone, Breebaart", maar in beslissing op bezwaar van 7 april 2005 (DRR&R/2005/1065 II; Stcr. 2005, nr. 69) is het in 2000 aangewezen gebied gesplitst in zes afzonderlijke Vogelrichtlijngebieden: Duinen Texel, Duinen Vlieland, Duinen Terschelling, Duinen Ameland, Duinen Schiermonnikoog en Noordzeekustzone.

Met betrekking tot het Vogelrichtlijngebied kan er in dit besluit naast mogelijke grenswijzigingen ook een wijziging plaatsvinden bij de vogelsoorten, waarvoor dit gebied destijds is aangewezen. Deze eventuele wijzigingen worden toegelicht in hoofdstuk 4 en bijlage B. In dit besluit worden alle vogelsoorten opgesomd waarvoor het gebied wordt geacht te zijn aangewezen.

Artikel 3 van dit besluit voorziet in de samenvoeging van de speciale beschermingszones tot één Natura 2000-gebied: Duinen Ameland (landelijk gebiedsnummer 005).

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en leefgebieden van Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (artikel 5, artikel 6 en hoofdstuk 5) en de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)². Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en de daarbij gehanteerde systematiek.

Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)³.

Het Natura 2000-gebied Duinen Ameland ligt in de provincie Fryslân en behoort tot het grondgebied van de gemeente Ameland.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Duinen Ameland wordt landschappelijk gekenmerkt door een uitgestrekt duingebied dat zich over de gehele lengte van het eiland uitstrekt. In het oosten en in de noordwesthoek groeit het eiland aan, ter hoogte van Nes en Buren vindt kustafslag plaats. Het gebied heeft een grote diversiteit aan milieutypen als gevolg van de grote variatie in nat versus droog, zoet versus zout en kalkhoudend versus kalkarm. In het oosten zijn de duinen relatief kalkrijk en is de verstuiwingsdynamiek hoog, waardoor de hier gelegen Koiduinen en Oerderduinen soortenrijk zijn. In het westen liggen heideterreinen, in de Lange Duinen laagveenmoeras en bij Hollum korstmosrijke, oude duinkoppen. In de binnenduintrand is een relatief

² Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

³ Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

groot areaal aan natte duinheiden aanwezig met kraaihei en dophei. Het gebied omvat ook een paar kleine boscomplexen die bestaan uit aangeplant naald- en loofbos en spontaan ontstaan jong bos.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Duinen Ameland behoort tot het Natura 2000-landschap “Duinen”

De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten (paragraaf 4.4) waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die in kwaliteit zijn achteruitgegaan of gedegenerend. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen (incl. nieuwe natuur) die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen⁴.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna⁵.

De grenzen van een Vogelrichtlijngebied worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten, en/of trekkende watervogels, en/of overige trekkende vogels ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoop-eisen van de betrokken vogelsoorten. Het gebied Duinen Ameland is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van kustduinen die het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten.

Het is een gebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1) en dat tevens fungeert als broedgebied van andere trekvogelsoorten (art. 4.2). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschapsecologisch opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat - in samenhang met Vogelrichtlijngebied Waddenzee uit 1991 - voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten⁶.

3.3 Geometrische begrenzing en oppervlakte

De geometrische begrenzing van het Natura 2000-gebied Duinen Ameland is weergegeven in de bij dit besluit behorende bijlage Gebiedsbegrenzings. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied. De noordelijke begrenzing loopt aan de zee kant over de duinvoet en sluit aan op het Noordzee. De zuidelijke begrenzing op het eiland van het gebied valt grotendeels samen met de eigendomsgrenzen van Staatsbosbeheer. Ten oosten daarvan loopt de grens over de duinvoet van de Kooiduinen, de Kooioerdstuifdijk en de duinvoet van het Oerd, de Oerderduinen en De Hon. Daarbij sluit de begrenzing aan op de begrenzing van de Waddenzee (die gelijk is aan die van de PKB-Waddenzee) en op de begrenzing van de Noordzeekustzone.

Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 2.055 ha. Het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied vallen geheel samen met de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met in de geometrische begrenzing, tekstueel uitgesloten delen (zie artikel 4 en hierna).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, tuinen, erven, verharding en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in deze paragraaf wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied) zoals die omschreven zijn in artikel 4. Daar waar de geometrische begrenzing en de exclaveringsformule niet overeenstemmen, is de exclaveringsformule doorslaggevend.

Voor de toepassing van de begrenzing en de exclaveringsformule van artikel 4 gelden er peildata:

- 24 maart 2000 en 7 april 2005 voor de gebiedsdelen die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied;
- 30 januari 2009 voor de gebiedsdelen die met het Natura-2000 aanwijzingsbesluit zijn toegevoegd aan het eerder aangewezen Vogelrichtlijngebied en aangemelde Habitatrichtlijngebied.

⁴ De begrenzingsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

⁵ Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25.

⁶ De wijze van begrenzing van Vogelrichtlijngebieden is toegelicht in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

Met betrekking tot het grensverloop langs de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied: De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op enkele technische punten verbeterd (2009):

- Bestaande bebouwing (incl. erven en tuinen; reeds tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000-waarden voorkomen, is waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, perceel-scheidingen en de overgang van kwelder naar duin.
- Overlap van 5 meter of minder met kadastrale percelen die grotendeels buiten het gebied zijn gelegen, is gelet op de kadastrale inschrijving⁷, waar mogelijk beperkt. Dit betekent dat aldaar de kadastrale lijn is aangehouden. Deze werkwijze is alleen gevolgd op plekken waar geen Natura 2000-waarden aanwezig zijn.
- Onlogische verschillen (< 25 ha) tussen Vogel- en Habitatrichtlijngebied zijn opgeheven door de meest ruime grens aan te houden.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

Verder zijn de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied op de volgende punten gewijzigd (2009). De weergaves waarnaar wordt verwezen, zijn opgenomen in bijlage A:

- Kwelders en laaggelegen gronden aan de westzijde van het Nieuwlandsreid (Zoute Weide) zijn overgeheveld van Duinen Ameland naar Waddenzee (zie weergave I) omdat het landschappelijk gezien en voor de vogels waarvoor het gebied is aangewezen, één geheel vormt met het kweldergebied Nieuwlandsreid (Zoute Weide). Dit betreft in het geval van het Vogelrichtlijngebied ruim 40 ha (zie weergave A) en voor het Habitatrichtlijngebied 5 ha.
- Uitbreiding met Noordkeeg ten westen van het Westerspad (Nes) aan de zuidoostzijde van de Zwane-waterduinen (22 ha, eigendom SBB, zie weergave B). Dit betreft een onlangs ingericht natuurontwikkelingsgebied ten behoeve van de ontwikkeling van habitattypen vochtige duinvalleien (H2190B) en op de langere termijn *grijze duinen (H2130B). In 2008 zijn de voor H2190B kenmerkende vleeskleurige orchis en dwergvlas er reeds aangetroffen. Beide habitattypen staan in het Natura 2000-gebied op uitbreiding. Door de uitgevoerde inrichtingsmaatregelen is vernatting opgetreden en is de drainerende werking van deze voormalige landbouwgronden op waterafhankelijke habitattypen in het aangrenzende duingebied beëindigd. Het terrein wordt aan drie zijden omgeven door begrensd gebied met aangrenzend de habitattypen grijze duinen (H2130B), kruipwilgstruwelen (H2170) en duinbossen (H2180A).

4. NATURA 2000-WAARDEN

4.1 Inleiding

In artikel 1 en 2 is een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis als Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied ontleent. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrichtlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en soorten waarvoor het gebied is aangewezen⁸. Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde habitattypen en soorten is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie artikel 5, artikel 6 en hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrichtlijngebied van toepassing zijn en wordt onderbouwd waarom het gebied als Habitatrichtlijngebied is geselecteerd. Van elk habitatype en van elke soort waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.3 in tekst en/of tabelvorm de betekenis (relatieve bijdrage) van het gebied afgezet tegen de betekenis van de andere Habitatrichtlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. Tenslotte beschrijft paragraaf 4.4 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebieds-begrenzing.

4.2 Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen

⁷ Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) zal dit besluit voor wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking worden ingeschreven.

⁸ Prioritaire habitattypen en soorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje (*).

4.2.1 Habitatrictlijn: habitattypen (bijlage P)

Het gebied is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitats opgenomen in bijlage I van de Habitatrictlijn, waarvoor het gebied een bijdrage levert aan de instandhouding op landelijk niveau. Ten behoeve van de nationale uitwerking van de Habitatrictlijn is een deel van de habitattypen verdeeld in subtypen, vanwege de zeer ruime variatie in fysieke omstandigheden en soortensamenstelling. De namen van de habitattypen en daarvan afgeleide subtypen zullen verder met hun verkorte namen worden aangeduid. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2007) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze nota van toelichting.

H1330	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>) Verkorte naam Schorren en zilte graslanden
betreft het subtype:	
H1330A	Schorren en zilte graslanden (<i>buitendijks</i>)
H2120	Wandelende duinen op de strandwal met <i>Ammophila arenaria</i> ("witte duinen") Verkorte naam Witte duinen
H2130	*Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen") Verkorte naam Grijze duinen
betreft de subtypen:	
H2130A	*Grijze duinen (<i>kalkrijk</i>)
H2130B	*Grijze duinen (<i>kalkarm</i>)
H2130C	*Grijze duinen (<i>heischraal</i>)
H2140	*Vastgelegde ontkalkte duinen met <i>Empetrum nigrum</i> Verkorte naam Duinheiden met kraaihei
betreft de subtypen:	
H2140A	*Duinheiden met kraaihei (<i>vochtig</i>)
H2140B	*Duinheiden met kraaihei (<i>droog</i>)
H2150	*Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (<i>Calluno-Ulicetea</i>) Verkorte naam Duinheiden met struikhei
H2160	Duinen met <i>Hippophaë rhamnoides</i> Verkorte naam Duindoornstruwelen
H2170	Duinen met <i>Salix repens ssp. argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>) Verkorte naam Kruipwilgstruwelen
H2180	Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied Verkorte naam Duinbossen
betreft de subtypen:	
H2180A	Duinbossen (<i>droog</i>)
H2180B	Duinbossen (<i>vochtig</i>)
H2180C	Duinbossen (<i>binnenduinrand</i>)
H2190	Vochtige duinvalleien Verkorte naam Vochtige duinvalleien
betreft de subtypen:	
H2190A	Vochtige duinvalleien (<i>open water</i>)

⁹ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PB EG L 80, 21.3.2007, p. 15).

H2190B	Vochtige duinvalleien (<i>kalkrijk</i>)
H2190C	Vochtige duinvalleien (<i>kalkarm</i>)
H2190D	Vochtige duinvalleien (<i>hogere moerasplanten</i>)
H6230	*Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) <i>Verkorte naam</i> Heischrale graslanden

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II°)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau.

Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2007) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze nota van toelichting.

H1364	Grijze zeehond (<i>Halichoerus grypus</i>)
H1903	Groenknolorchis (<i>Liparis loeselii</i>)

4.2.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I en artikel 4.2)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn:

A021	Roerdomp (<i>Botaurus stellaris</i>)
A081	Bruine Kiekendief (<i>Circus aeruginosus</i>)
A082	Blauwe Kiekendief (<i>Circus cyaneus</i>)
A119	Porseleinhoen (<i>Porzana porzana</i>)
A222	Velduil (<i>Asio flammeus</i>)
A338	Grauwe Klauwier (<i>Lanius collurio</i>)

Verder is het gebied aangewezen voor de volgende andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui- en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones (artikel 4.2):

A063	Eider (<i>Somateria mollissima</i>)
A277	Tapuit (<i>Oenanthe oenanthe</i>)
A295	Rietzanger (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>)

Wijzigingen ten opzichte van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2005) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze nota van toelichting.

4.3 Habitatrichtlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van “drie belangrijkste gebieden” per subtype. Voor prioritaire habitattypen¹¹ geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden” en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van “vijf belangrijkste gebieden” per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen

¹⁰ Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, Pb EG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PB EG L 80, 21.3.2007, p. 15).

¹¹ Prioritaire habitattypen en soorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje (*).

toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd¹². De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitatype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding¹³. In de onderstaande tabel zijn de habitattypen vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de habitattypen waarvoor het gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

Habitat-ty-pe	X ^a	Y ^b	Landelijke oppervlak-te ^c	Oppervlakte in Ameland ^d	Oppervlakte in Yde ge-bied ^e	Selectie bij aanmelding
H2120	5	5	ca. 2.400	B2 (6-15%)	B2 (6-15%)	ja
*H2140	10	9	ca. 1.700	C (<2%)	C (<2%)	ja
*H2150	10	9	ca. 140	B2 (6-15%)	C (<2%)	nee
H2170	5	5	ca. 1.000	B2 (6-15%)	B1 (2-6%)	ja
H2190A	3	3	ca. 400	B1 (2-6%)	B2 (6-15%)	ja
H2190C	3	3	ca. 150	A1 (15-30%)	A1 (15-30%)	nee
H2190D	3	3	ca. 250	B2 (6-15%)	B2 (6-15%)	nee

- Aantal gebieden dat maximaal voor dit habitatype kan worden geselecteerd volgens het criterium: "behorend tot één van de X belangrijkste gebieden" voor het betreffende habitatype.
- Aantal gebieden dat op grond van dit selectiecriteria voor het habitatype is geselecteerd ($Y < X$ indien er minder dan X gebieden zijn waarin het habitatype is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
- Geschatte landelijke oppervlakte van het (subtype van het) habitatype in hectaren.
- Oppervlakte in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke oppervlakte.
- Oppervlakte van het habitatype in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied (niet ingevuld indien niet van belang voor de bepaling van de relatieve betekenis van het gebied, wanneer representativiteit in plaats van oppervlakte doorslaggevend was).

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor prioritaire soorten¹⁴ geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden". Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd die voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd¹⁵. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding (zie ook bijlage B.3).

Er zijn geen soorten waarvoor Duinen Ameland aan de selectiecriteria voldoet.

4.4 Voorkomen habitattypen en soorten in Duinen Ameland

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Duinen Ameland¹⁶ is bepaald aan de hand van de ligging van habitattypen en leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De verspreiding van de betreffende habitattypen en soorten binnen het gebied wordt in deze paragraaf globaal beschreven ter onderbouwing van de gevolgde begrenzing. Het is niet bedoeld als een uitputtende beschrijving. Gezien de in het gebied voorkomende erosie- en sedimentatieprocessen door water en wind wisselt voorkomen van de habitattypen in omvang, ruimte en tijd. De daarmee samenhangende vernieuwing, verjonging en veroudering van de habitattypen (zoals H2120) is een van de meest essentiële natuurlijke

¹² Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320) en ruigten en zomen, *moerasspirea* (H6430A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (H6430C).

¹³ De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

¹⁴ Prioritaire habitattypen en soorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en in dit besluit aangeduid met een sterretje (*).

¹⁵ Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprk (H1095), elft (H1102), zalm (H1106), bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (H1149). Voor de platte schijfhoren (H4056) zijn geen gebieden geselecteerd omdat de soort bij de uitbreiding van de EU in 2004 is toegevoegd aan bijlage II.

¹⁶ Nieuwlandsreid (Zoute Weide) wordt hier niet behandeld omdat dit ligt in het Natura 2000-gebied Waddenzee.

kenmerken van het gebied. Dit betekent ook dat de begroeiingen van het ene subtype in het andere of van het ene habitatype in het andere kunnen overgaan.

Witte duinen (H2120) komen voor in de buitenduinen verspreid over het eiland. Een mooi voorbeeld van dit habitatype komt voor in de buitenduinen van de Lange Duinen aan de noordkant van het eiland. De kalkrijke (H2130A) en kalkarme (H2130B) variant van duingraslanden komen in mozaïek met elkaar voor achter de zeereep in het westen en midden van het eiland, met de grootste oppervlakten in de Ballumerduinen en de Zwanewaterduinen. De heischrale variant van de duingraslanden (H2130C) komt in geringe omvang voor ten oosten van Hollum, in de Roosduinen en Brikduinen.

Duinheiden met kraaihei, *vochtig* (H2140A) komen verspreid voor in de Lange Duinen en de Roosduinen. Duinheiden met kraaihei, *droog* (H2140B) komt voor in de Lange Duinen en Ballumerduinen, en verspreid op de Jan Roepeheide en in de Roosduinen. Duinheiden met struikhei (H2150) bevinden zich vooral verspreid in de binnenduinstrand tussen Hollum en Ballum (Lange Duinen, Roosduinen). Het habitatype duindoornstruwelen (H2160) is in kleine oppervlakten verspreid over het eiland aanwezig met name in de buitenduinen. Kruipwilgstruwelen (H2170) bevinden zich met relatief grote oppervlakte verspreid over het midden van het eiland met name in de Zwanewaterduinen. De droge variant van duinbossen (H2180A) is vooral aanwezig in het Hollumerbos, Brikduinen en Nesserbosch. De subtypen duinbossen, *vochtig* (H2180B) en *binnenduinstrand* (H2180C) bevinden zich met kleine oppervlakten in de Roosduinen. Vochtige duinvalleien (H2190) zijn vooral in het westen en midden van het eiland aanwezig. In de duinvalleien ten zuiden van Paal 11 komt het subtype vochtige duinvalleien, *open water* (H2190A) over een behoorlijke oppervlakte voor, verweven met kleine oppervlakten van de subtypen *kalkarm* (H2190C) en *hogere moerasplanten* (H2190D). Tevens komen de subtypen *kalkarm* (H2190C) en *hogere moerasplanten* (H2190D) verspreid voor in de Lange Duinen. In de Ballumerduinen en de Noordkeeg bevinden zich verder nog de subtypen *open water* (H2190A) en *kalkrijk* (H2190B). Het habitatype heischraal grasland (H6230) komt over kleine oppervlakten voor in de binnenduinstrand, met name ten oosten van Ballum in de Roosduinen.

De groenknolorchis (H1903) komt sporadisch voor op het eiland in de Hollumerduinen, Langeduinen en op het Oerd.

5. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau. Tevens is daarbij aangegeven welke habitatypes en/of soorten ten koste mogen gaan van andere habitatypes en soorten.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen¹⁷ op grond van de daar voorkomende habitatypes en soorten, hun landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden, kernopgaven geformuleerd. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en

¹⁷ Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft, staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze nota van toelichting.

herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten (“richting geven”) en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006). In bijlage B.4 van deze nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitatype en per (vogel)soort.

5.2 Algemene doelen

Behoud en indien van toepassing herstel van:

1. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
2. de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijke niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
3. de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
4. de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

5.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H1330	Schorren en zilte graslanden
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit schorren en zilte graslanden, <i>buitendijks</i> (subtype A).
Toelichting	Het habitatype schorren en zilte graslanden, <i>buitendijks</i> (subtype A) komt verspreid voor op de overgang van de duinen naar het Natura 2000-gebied Waddenzee. Er is vrij veel variatie in plantengemeenschappen, zodat behoud van kwaliteit voldoende is.
H2120	Witte duinen
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting	Het Waddengebied is het belangrijkste gebied in ons land voor dit habitatype. Het habitatype witte duinen is momenteel over voldoende oppervlakte aanwezig. Behoud van de kwaliteit (verstuiving) in de zeereep is tevens van belang voor herstel van de kwaliteit van achtergelegen duingraslanden, kwelders en/of duinvallen. Het areaal op de Waddeneilanden is relatief groot.
H2130	*Grijze duinen
Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit grijze duinen, <i>kalkarm</i> (subtype B) en grijze duinen, <i>heischraal</i> (subtype C). Behoud oppervlakte en kwaliteit grijze duinen, <i>kalkrijk</i> (subtype A).
Toelichting	Het habitatype grijze duinen is momenteel over verreweg het grootste deel van de oorspronkelijke oppervlakte sterk vergrast, vooral op het westelijke deel van het eiland. Landelijk verkeert het habitatype in een zeer ongunstige staat van instandhouding en geldt als doel uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit. Voor grijze duinen, <i>kalkrijk</i> (subtype A) levert het gebied slechts een geringe bijdrage. In de toekomst kan het gebied een zeer grote bijdrage gaan leveren voor het subtype grijze duinen, <i>kalkarm</i> (subtype B). Voor het subtype grijze duinen, <i>heischraal</i> (subtype C) liggen de mogelijkheden vooral in kwaliteitsverbetering in de binnenduinstrand.
H2140	*Duinheiden met kraaihei
Doel	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit duinheiden met kraaihei, <i>vochtig</i> (subtype A) en behoud oppervlakte en kwaliteit duinheiden met kraaihei, <i>droog</i> (subtype B).
Toelichting	De habitattypen duinheiden met kraaihei, <i>vochtig</i> (subtype A) en duinheiden met kraaihei, <i>droog</i> (subtype B) zijn momenteel over een geringe oppervlakte aanwezig. Omdat de landelijke staat van instandhouding op het aspect kwaliteit matig ongunstig is (er zijn weinig jonge stadia), wordt in dit gebied verbetering van de kwaliteit nagestreefd voor het vochtige subtype (H2140A).
H2150	*Duinheiden met struikhei
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting	Het habitattype is momenteel in goede kwaliteit aanwezig over een relatief grote oppervlakte. Het gebied is relatief belangrijk gebieden voor dit habitattype in ons land. Omdat de landelijke staat van instandhouding gunstig is wordt behoud van oppervlakte en kwaliteit nagestreefd.
H2160	Duindoornstruwelen
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting	Het habitattype duindoornstruwelen is momenteel in goede kwaliteit over een kleine oppervlakte aanwezig. Omdat de landelijke staat van instandhouding gunstig is en uitbreiding van het type ten koste kan gaan van onder meer grijze duinen, wordt behoud van oppervlakte en kwaliteit nagestreefd.
H2170	Kruipwilgstruwelen
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan.
Toelichting	Het habitattype kruipwilgstruwelen is momenteel in goede kwaliteit en over voldoende oppervlakte aanwezig, veelal in mozaïek met andere duinvalleibegroeiingen van habitattype H2190 vochtige duinvalleien. Omdat de landelijke staat van instandhouding gunstig is wordt behoud van oppervlakte en kwaliteit nagestreefd.
H2180	Duinbossen
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Toelichting	Voor alle Waddeneilanden geldt dat de duinbossen vrij jong en nog volop in ontwikkeling zijn. Omdat de landelijke staat van instandhouding gunstig is wordt behoud van oppervlakte en kwaliteit nagestreefd.
H2190	Vochtige duinvalleien
Doel	Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige duinvalleien, <i>open water</i> (subtype A) en vochtige duinvalleien, <i>hoge moerasplanten</i> (subtype D), behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, <i>ontkalkt</i> (subtype C) en uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, <i>kalkrijk</i> (subtype B).
Toelichting	Het habitattype vochtige duinvalleien is momenteel in goede kwaliteit en over voldoende oppervlakte aanwezig wat betreft de duinvalleien, maar binnen de diversiteit is het subtype vochtige duinvalleien, <i>kalkrijk</i> (subtype B) ondervertegenwoordigd. Ontwikkeling van jonge, kalkrijke successiestadia is mogelijk op recent ontstane groene stranden. Het gebied levert een grote bijdrage aan het landelijke doel voor de subtypen vochtige duinvalleien, <i>kalkarm</i> (subtype C) en vochtige duinvalleien, <i>hoge moerasplanten</i> (subtype D).
H6230	*Heischrale graslanden
Doel	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
Toelichting	In de binnenduinarand komen momenteel plaatselijk kleine oppervlakten van het habitattype voor in matige kwaliteit. Er zijn lokaal mogelijkheden voor uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van dit habitattype dat landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert.

5.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

H1364	Grijze zeehond
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Toelichting	De betrekkelijk klein aantallen grijze zeehonden, die langs de noordrand van dit gebied worden waargenomen, zijn onderdeel van de grote Noordzeepopulatie. De prioriteit van de bescherming in de duinen van Ameland ligt bij het gebruik als hoogwatervluchtplaats in de late winter en het vroege voorjaar door moeders met jongen.
H1903	Groenknolorchis
Doel	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop voor uitbreiding populatie.
Toelichting	De groenknolorchis is momenteel nog slechts sporadisch aanwezig op het eiland omdat het biotoop zeldzaam is geworden. Uitbreiding van de omvang van het leefgebied hangt samen met de uitbreidingsopgave van duinvalleien, waaronder vochtige duinvalleien, <i>kalkrijk</i> (H2190B).

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

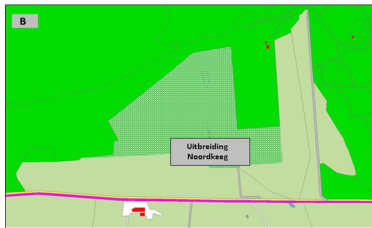
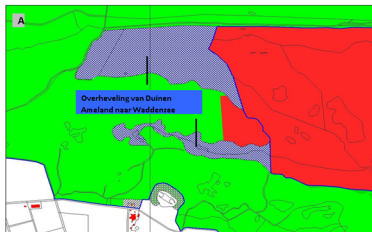
A021	Roerdomp
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 paren.
Toelichting	In de jaren tachtig broedden maximaal 6 paren (1987). Daarna fluctueerde het aantal tussen 0 en 3. In de periode 2001-2003 broedden jaarlijks 2-3 paren op Ameland. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Waddeneilanden ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A063	Eider
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.
Toelichting	Na de vestiging van de eider in het open duin in de jaren dertig was de soort aanvankelijk zeer schaars. Vanaf de jaren vijftig zijn de aantallen toegenomen tot ruim 200 paren in het begin van de jaren tachtig (maximaal 275 in 1984). Daarna fluctueerde het aantal tussen de 100 en 235. Vervolgens trad een afname op met in 2003 nog slechts 25 paren. Het Waddengebied waaronder Ameland levert veruit de belangrijkste bijdrage aan het landelijke doel. Gezien de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie gaan leveren.
A081	Bruine kiekendief
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.
Toelichting	Na de hervestiging van de bruine kiekendief als regelmatige broedvogel in de natte duinvalleien aan het eind van de jaren zeventig is de populatie steeds verder toegenomen tot een maximum van 45 paren in 2001. In de periode 1999-20003 kwamen gemiddeld 40 paren tot broeden. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A082	Blauwe kiekendief
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.
Toelichting	Vanaf de vestiging in het open duin in 1940, is de blauwe kiekendief toegenomen tot maximaal 26 paren in 1990. Vanaf halverwege de jaren negentig heeft een sterke terugval opgetreden. In de periode 2000-2003 zijn jaarlijks 3 tot 5 paren waargenomen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.
A119	Porseleinhoen
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van 2 paren.
Toelichting	De porseleinhoen is altijd een zeer schaarse broedvogel geweest van vochtige duinvalleien met hooguit enkele paren. Gezien de geringe oppervlakte potentieel biotoop is een behoudsdoelstelling geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie.
A222	Velduil
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.
Toelichting	Tot begin jaren negentig was de velduil een broedvogel van het open duin in fluctuerende aantallen, doch zonder een eenduidige trend. De broedvogelaantallen wisselden met de stand van de veldmuis (Ameland is het enige Waddeneiland waar veldmuizen voorkomen). Een absoluut topjaar was 1989 met 42 paren. In daljaren zakte het aantal onder de 20 paren. Vanaf halverwege de jaren negentig is een sterke terugval opgetreden met een voorlopig minimum van 2 paren in 2002. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.
A277	Tapuit
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.

Toelichting	Vermoedelijk was het aantal broedparen van de tapuit in het open duin stabiel tot eind jaren tachtig (120-140 paren). Daarna volgde echter een sterke afname. Toch is het momenteel het belangrijkste broedgebied in Nederland (met 56 paren in 2001, 39 in 2002 en 35 in 2003). Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt landelijk herstel nagestreefd. Gezien de historische potentie van het leefgebied kan het gebied bijdragen aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling; eind jaren tachtig werden meer dan 100 broedparen waargenomen. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.
A295	Rietzanger
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 230 paren.
Toelichting	De rietzanger is vermoedelijk pas een broedvogel van de natte duinvalleien sinds halverwege de vorige eeuw. In de jaren tachtig werd het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie overschreden, bijvoorbeeld in 1987 waarin in de Lange Duinen 264 paren werden geteld. Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 230. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot populatieomvang is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.
A338	Grauwe klauwier
Doel	Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paar.
Toelichting	De grauwe klauwier is van oudsher een broedvogel van het gevarieerde duinlandschap in aantallen die altijd onder het niveau van een sleutelpopulatie bleven (maximaal 30 paren begin jaren zeventig). Daarna was de populatie stabiel tot eind jaren tachtig waarna een geleidelijke afname inzette. In 1998 werd het laatste broedgeval vastgesteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als landelijk doel uitbreiding van de populatie geformuleerd. Gezien de historische potentie kan het gebied bijdragen aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling. Het gebied telde eind jaren tachtig nog 20-25 broedparen. In de periode 1993- 1997 broedden gemiddeld 5 paren in het gebied.

Bijlage A

Grenswijziging Vogelrichtlijn

5. Duinen Ameland

Topografische ondergrond: © De auteursrechten en databankrechten zijn voorbehouden aan de Topografische Dienst Kadaster, Emmen, 2008

Bijlage B

Nadere onderbouwing van wijzigingen in Natura 2000-waarden waarvoor het gebied is aangewezen, van de selectie als Habitatrictlijngebied en van de toewijzing van en wijzigingen in de instandhoudingsdoelstellingen.

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrictlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2007) (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype schorren en zilte graslanden (H1330), *buitendijks* (sub-type A), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.
- In afwijking van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en van het ontwerpbesluit (2007) is het gebied niet aangewezen voor het habitatype embryonale duinen (H2110). Op basis van recente informatie blijkt dat dit habitatype niet voorkomt binnen de begrenzing van het gebied maar in de aan de Waddenzee of Noordzeekustzone toegekende gebiedsdelen van het eiland.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) maar conform het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype duinheiden met struikhei (H2150), omdat dit habitatype blijkens recente vegetatiekaarten voorkomt (zie ook paragraaf 4.4).
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en op het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype duinbossen (H2180), omdat alle drie de subtypen van dit habitatype volgens recente vegetatiekaarten blijken voor te komen (zie ook paragraaf 4.4).
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) maar conform het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitatype heischrale graslanden (H6230). Bij het beschikbaar komen van meer kwantitatieve gegevens is gebleken dat het habitatype voorkomt in het gebied.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor de habitatsoort grijze zeehond (H1364), omdat uit onderzoek blijkt dat een populatie van deze soort met voldoende omvang in het gebied voorkomt.

B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van aanwijzing als Vogelrichtlijngebied (2005) en/of het ontwerpbesluit (2007) (paragraaf 4.2.3)

De vogelsoorten waarvoor het gebied in 2005 is aangewezen, zijn indertijd ontleend aan SOVON (2000)¹⁸. De numerieke criteria die daarin zijn opgenomen zijn ontleend aan de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000)¹⁹. Een gebied wordt slechts aangewezen voor de soorten waarvoor het gebied van landelijke betekenis is. Hiervan is in beginsel sprake indien het gebied minstens 1% van de landelijke broedpopulatie herbergt, indien minstens 0,1% van de biogeografische populatie geregeld in het gebied verblijft of indien het gebied in combinatie met andere gebieden voldoende bijdrage kan leveren aan een sleutelpopulatie. Om ecologische redenen, die in voorkomende gevallen hieronder zijn vermeld, is soms van deze algemene criteria afgeweken. Voor eventuele toevoeging of verwijdering van vogelsoorten is gebruik gemaakt van SOVON & CBS (2006)²⁰ waarin de ontwikkeling van vogelaantallen in de laatste decennia is beschreven. Dit rapport heeft ten grondslag gelegen aan de formulering van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Vogelrichtlijnsoorten. In bijlage 1 van dit rapport zijn de verschillen aangegeven tussen de soortenlijsten per gebied die in beide aangehaalde rapporten zijn opgenomen. Deze werkwijze heeft voor de vogellijst van dit gebied de volgende consequentie:

- In aanvulling op de oorspronkelijke aanwijzing (2005) als Vogelrichtlijngebied maar conform het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor één vogelsoort van bijlage I: roerdomp (A021). Het gebied is belangrijk vanwege de bijdrage aan de draagkracht in de regio Waddeneilanden ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie voor deze soort.

B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elk habitatype en soort waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. Dit is de bijdrage van het gebied aan de landelijke instandhoudingsdoelstelling voor het habitatype of de soort. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. In geval van soorten is dit het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is. Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen (vogels, grote zoogdieren, sommige planten) of aantal bezette plekken of kilometerhokken. Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = > 75%;

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%;

C < 2%

¹⁸ Belangrijke vogelgebieden in Nederland 1993-97. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

¹⁹ Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

²⁰ Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

In de kolom Bronvermelding zijn de terreinbeherende organisaties, andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend onder vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd. Verklaring gebruikte afkortingen: AWD = Waternet, beheerder Amsterdamse Waterleidingduinen, DEF = Ministerie van Defensie, DHB = Dienst Stadsbeheer (Den Haag), DZH = Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (beheerplan), LNH = Landschap Noord-Holland, NM = Natuurmonumenten, NPZK = Nationaal Park Zuid- Kennemerland, PWN = Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland, RWS = Rijkswaterstaat (kwelderartering), SBB = Staatsbosbeheer, V&W = Ministerie Verkeer & Waterstaat, ZLD = provincie Zeeland, TOP10 = Topografische kaart 1: 10.000 (* = aangevuld met andere bronnen).

- Het gebied behoort tot één van de belangrijkste gebieden voor de habitattypen:

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor het habitatype witte duinen (H2120) de volgende vijf gebieden geselecteerd: Waddenzee (001), Duinen Terschelling (004), Duinen Ameland (005), Duinen Schiermonnikoog (006) en Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)²¹. Op grond van de huidige kennis voldoen de volgende gebieden aan het criterium van “belangrijkste gebieden”: Waddenzee (001), Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Terschelling (004), Duinen Ameland (005) en Noordhollands Duinreservaat (087). Deze gebieden herbergen meer dan 150 ha van dit habitatype. Zwin & Kievitpolder (123) kan hieraan als grensoverschrijdend gebied worden toegevoegd. Het gebied grenst aan het door Vlaanderen aangemelde “SBZ Duinen inclusief IJzermouwing en Zwin” (420 ha) met onder meer dit habitatype.

H2140 – *Duinheiden met kraaihei Landelijke oppervlakte ca. 1.700 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
004	Duinen Terschelling	A2 (30-50%)	SBB 1999
002	Duinen en Lage Land Texel	A1 (15-30)%	SBB 2005-06, DEF 2004
086	Schoorlse Duinen	B2 (6-15%)	SBB 1993, 2000, 2002*
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	B2 (6-15%)	NM, SBB*
003	Duinen Vlieland	B1 (2-6%)	SBB 2005
087	Noordhollands Duinreservaat	B1 (2-6%)	PWN 1992 en 2001*
005	Duinen Ameland	C (<2%)	SBB 1998, RWS 1997 en 2003
006	Duinen Schiermonnikoog	C (<2%)	NM, RWS 1997 en 2004*
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	C (<2%)	LNH 2004-2005

Voor de aanmelding van Habitatrictlijngebieden (2003) zijn voor dit habitatype de volgende zeven gebieden geselecteerd: Duinen en Lage Land Texel (002)²², Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004), Duinen Ameland (005), Zwanenwater & Pettemerduinen (085)²³, Schoorlse Duinen (086)²⁴ en Noordhollands Duinreservaat (087). Ten tijde van deze aanmelding was het habitatype niet in subtypen verdeeld. In het Natura 2000 doelendocument (2006) worden voor dit habitatype twee subtypen onderscheiden, namelijk duinheiden met kraaihei, *vochtig* (H2140A) en duinheiden met kraaihei, *droog* (H2140B). Op grond van de beschikbare oppervlaktegegevens is differentiatie naar de twee subtypen (nog) niet mogelijk, waardoor thans de belangrijkste gebieden voor het habitatype als geheel in bovenstaande tabel zijn vermeld. Naast de zeven gebieden in de oorspronkelijke selectie blijkt het habitatype in nog twee gebieden aanwezig: Duinen Schiermonnikoog (006) en Duinen Den Helder – Callantsoog (084). Het totaal komt hiermee op negen gebieden. Hiervan bevat Duinen Terschelling veruit het grootste voorkomen van dit habitatype in ons land, met bijna 50% van de landelijke oppervlakte.

H2150 – *Duinheiden met struikhei Landelijke oppervlakte ca. 140 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
004	Duinen Terschelling	A2 (30-50%)	SBB 1999

²¹ Destijds bekend als Duinen Goeree.

²² Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

²³ Destijds bekend als Duinen Zwanenwater en Pettemerduinen.

²⁴ Destijds bekend als Duinen Schoorl.

002	Duinen en Lage Land Texel	A1 (15-30%)	SBB 2005-06, DEF 2004
087	Noordhollands Duinreservaat	A1 (15-30%)	PWN 1992 en 2001*
005	Duinen Ameland	B2 (6-15%)	SBB 1998, RWS 1997 en 2003
116	Kop van Schouwen	B2 (6-15%)	ZLD 2007, SBB 2008
003	Duinen Vlieland	B1 (2-6%)	SBB 2005
088	Kennemerland-Zuid	C (<2%)	NPZK, PWN, AWD, SBB*
099	Solleveld & Kapittelduinen	C (<2%)	Arcadis/Alterra 2008
098	Westduinpark & Wapendal	C (<2%)	DSB 2003

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor dit habitattype de volgende vier gebieden geselecteerd: Kennemerland-Zuid (088), Westduinpark & Wapendal (098), Solleveld²⁵ en Kop van Schouwen (116). Ten gevolge van het beschikbaar komen van meer kwantitatieve gegevens is gebleken dat dit prioritaire habitattype in totaal in negen gebieden voorkomt. Met name Duinen Terschelling (004) bevat een aanzienlijke oppervlakte duinheiden met struikheide. Dit gebied blijkt hiermee het belangrijkste gebied voor dit habitattype te zijn.

Ook Duinen en Lage Land Texel (002) en Noordhollands Duinreservaat (087) blijken door het beschikbaar komen van nieuwe informatie meer dan 15% van de landelijke oppervlakte te bevatten. Verder is dit habitattype toegevoegd aan Duinen Ameland en Duinen Vlieland die respectievelijk 6 tot 15% en 2 tot 6% van de landelijke oppervlakte bevatten.

H2170 – Kruipwilgstruwelen Landelijke oppervlakte ca. 900 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
004	Duinen Terschelling	A1 (15-30%)	SBB 1999
115	Grevelingen	A1 (15-30%)	SBB 2003
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	SBB 2005-06, DEF 2004
005	Duinen Ameland	B2 (6-15%)	SBB 1998, RWS 1997 en 2003
006	Duinen Schiermonnikoog	B1 (2-6%)	RWS 1997

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werden voor dit habitattype twee subtypen onderscheiden waarbij voor elk subtype drie gebieden zijn geselecteerd. Voor het verbond der wilgenbroekstruwelen: Duinen Ameland (005), Duinen Terschelling (004) en Zwanenwater & Pettemerduinen (085)²⁶, en voor het kraaiheide-verbond: Duinen Schiermonnikoog (006), Duinen Terschelling (004) en Duinen en Lage Land Texel (002)²⁷. In de huidige interpretatie van het habitattype kruipwilgstruwelen worden geen subtypen meer onderscheiden. Op basis van nieuwe informatie kunnen de vijf in de tabel genoemde gebieden thans als belangrijkste worden aangemerkt. Dit zijn de gebieden met veruit de grootste oppervlakten en/of de beste kwaliteit van dit habitattype. Vergelijkbare oppervlakten als op Duinen Schiermonnikoog zijn aanwezig in Noordhollands Duinreservaat (087) en Kop van Schouwen (116) maar dit betreft minder soortenrijke vegetaties als op Schiermonnikoog. Samen herbergen deze vijf gebieden zo'n 70% van de landelijke oppervlakte.

H2190A – Vochtige duinvalleien, open water Landelijke oppervlakte ca. 400 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
088	Kennemerland-Zuid	A1 (15-30%) ^a	NPZK, PWN, AWD, SBB*
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	B2 (6-15%)	NM, SBB*
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	SBB 2005-06, DEF 2004

²⁵ Dit gebied is uitgebreid met Kapittelduinen, de naam is veranderd in Solleveld & Kapittelduinen (099).

²⁶ Destijds bekend als Duinen Zwanenwater en Pettemerduinen.

²⁷ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

Exclusief infiltratiekanalen zonder voor dit subtype karakteristieke vegetatie.

De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het subtype.

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werd het open water in de duinen onderverdeeld in drie plantensociologische verbonden, waarbij toentertijd voor elk drie gebieden zijn geselecteerd. Dit betreft de volgende gebieden: Duinen en Lage Land Texel (002)²⁸, Duinen Terschelling (004), Duinen Ameland (005), Kennemerland-Zuid (088), Voornes Duin (100) en Kop van Schouwen (116). In het Natura 2000 doelendocument (2006) vallen deze drie verbonden onder het subtype vochtige duinvalleien *open water* (H2190A). Op grond van de huidige kennis kunnen de volgende gebieden als de drie belangrijkste voor dit subtype worden beschouwd: Duinen en Lage Land Texel, Zwanenwater & Pettemerduinen²⁹ (085) en Kennemerland-Zuid afgemeten aan de in de gebieden aanwezige oppervlakten. Uit het oogpunt van geografische spreiding kan daaraan nog Voornes Duin worden toegevoegd.

H2190C – Vochtige duinvalleien, <i>kalkarm</i> Landelijke oppervlakte ca. 120 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
004	Duinen Terschelling	A1 (15-30%)	SBB 1999
003	Duinen Vlieland	A1 (15-30%)	SBB 2005
005	Duinen Ameland	A1 (15-30%)	SBB 1998, RWS 1997 en 2003

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn de drie volgende gebieden voor dit subtype, indertijd het Verbond van Zwarte Zegge (*Caricion nigrae*), geselecteerd: Duinen Terschelling (004), Zwanenwater & Pettemerduinen (085)³⁰ en Duinen en Lage Land Texel (002)³¹. Ten gevolge van het beschikbaar komen van meer kwantitatieve gegevens voldoen de volgende gebieden thans aan het criterium van "belangrijkste gebieden": Duinen Terschelling (004), Duinen Vlieland (003) en Duinen Ameland (005). Thans hebben deze gebieden gemeten aan de kwaliteit en de aanwezige oppervlakte de grootste relatieve bijdrage aan het habitattype. De volledige variatie van het subtype komt op de Waddeneilanden voor inclusief de gradiënten naar vochtige kraaiheide (H2140A).

H2190D – Vochtige duinvalleien, <i>hoge moerasplanten</i> Landelijke oppervlakte ca. 300 ha			
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Relatieve bijdrage	Bronvermelding
085	Duinen Zwanewater en Pettemerduinen	A1 (15-30%)	NM, SBB*
005	Duinen Ameland	B2 (6-15%)	SBB 1998, RWS 1997 en 2003
002	Duinen en Lage Land Texel	B2 (6-15%)	SBB 2005-06, DEF 2004
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	R (B1, 2-6%) ^a	NM 2007, RWS 2000

- (a) De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het subtype.

Bij de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) is het Verbond der grote Zeggen niet als apart subtype opgenomen. Uit de Europese interpretatie van het habitattype blijkt echter dat riet- en andere oevervegetaties in duinvalleien ook tot het habitattype worden gerekend³². Voor het habitattype vochtige duinvalleien, *hogere moerasplanten* (H2190D), zijn de drie belangrijkste gebieden, afgemeten aan kwaliteit en de in de gebieden aanwezige oppervlakten: Duinen en Lage Land Texel (002)³³, Duinen Ameland (005)

²⁸ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

²⁹ Destijds bekend als Duinen Zwanenwater en Pettemerduinen.

³⁰ Destijds bekend als Duinen Zwanenwater en Pettemerduinen.

³¹ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

³² Reedbeds of dune slacks; tall-sedge communities and canebeds [...]. Interpretation Manual of European Union Habitats (EUR 25), 2003.

³³ Destijds bekend als Duinen Texel, Waal en Burg, Dijkmanshuizen en de Bol.

en Zwanenwater & Pettemerduinen (085)³⁴. Duinen Vlieland (003) heeft ook een relatief grote oppervlakte maar dit omvat veel rietvegetaties in de Kroon's Polders, die in kwalitatieve zin onderdoen voor de gevarieerde moerasplantenvegetaties in Duinen Texel en Duinen Ameland.

Uit het oogpunt van geografische spreiding kan daaraan nog Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)³⁵ worden toegevoegd. Binnen deze regio komt dit subtype verder nog voor in de gebieden Voornes Duin (100) en Manteling van Walcheren (117), maar verreweg de grootste oppervlakte ervan wordt aangetroffen in Duinen Goeree & Kwade Hoek.

B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen aan Natura 2000-gebieden (artikel 5, artikel 6 en hoofdstuk 5)

De hier vermelde gebiedsdoelen en vermeldingen van de relatieve bijdrage van de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten worden beschouwd als “indicatieve” op-gaven en kunnen nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding (Svl) van betreffende habitatype of (vogel)soort vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de Svl, is dit hier gemotiveerd. Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom “besluit”) staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van habitatypen en soorten die zijn toegevoegd naar aanleiding van zienswijzen, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen.

De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudsopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Waar in de vogeltabellen wordt geschreven “A...b” betreft het een broedvogel en waar wordt geschreven “A...n” betreft het een niet-broedvogel. In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel 3 van deze bijlage. In de kolom “Populatie” wordt tevens aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (↑).

B.4.1 Habitatrichtlijn: habitatypen

H1330A – Schorren en zilte graslanden, <i>buitendijks</i> Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	A3	Aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B1	Aanwijzingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	Aanwijzingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	Aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	conform ontwerp-wijzigingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit *
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	C	Aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	C	Aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	C	Aanwijzingsbesluit

³⁴ Destijds bekend als Duinen Zwanenwater en Pettemerduinen.

³⁵ Destijds bekend als Duinen Goeree.

113	Voordelta	behoud	behoud	C	Aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	C	Wijzigingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	B1	Aanwijzingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	uitbreiding	verbetering	A1	Aanwijzingsbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	verbetering	C	Aanwijzingsbesluit

Vrijwel alle kweldergebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (>95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Waddenzee (001) en Westerschelde & Saeftinghe (122) herbergen tezamen meer dan 80% van de landelijke oppervlakte en kunnen daarmee ook de grootste bijdrage leveren aan de herstelopgave. In de andere gebieden is het habitatype reeds in goede kwaliteit aanwezig (dus behoud is voldoende) of is herstel waarschijnlijk niet mogelijk gegeven de getijdendemping ten gevolge van de aanleg van de stormvloedkering (Oosterschelde (118)). In Zwin & Kievittepolder (123) daarentegen wordt verbetering kwaliteit, door toename aan dynamiek als gevolg van de uitbreiding van het gebied, wel mogelijk geacht. In het westelijke deel van de Westerschelde wijkt de oppervlakte kwelders sterk af van de natuurlijke situatie. Hier vindt nog steeds afbraak van schorren plaats. Daarom wordt hier uitbreiding van de oppervlakte nagestreefd. Met deze gebiedsdoelstellingen wordt de landelijke doelstelling voldoende afgedekt.

H2120 – Witte duinen					
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
007	Noordzeekustzone				doel vervallen
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit

(a) Verbetering kwaliteit wordt vooral nagestreefd in de duinen van de vastelandskust en het Deltagebied.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte).

De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype witte duinen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling van verbetering kwaliteit wordt nagestreefd door het optimaliseren van verstuiving. In de gebieden waar deze ontwikkeling conflicteert met de veiligheid van het achterliggende land is geen verbeterdoelstelling neergelegd (zoals in Duinen Goeree & Kwade Hoek (101)). In het Waddengebied komt het habitattype reeds over een groot oppervlakte en in goede kwaliteit voor. Ook voor deze gebieden is een behoudsopgave geformuleerd.

Voor de gebieden langs de (Noord-)Hollandse kust (Schoorlse Duinen (086), Noordhollands Duinreservaat (087) en Kennemerland-Zuid (088)) is, in tegenstelling tot het landelijk doel, gekozen voor de doelstelling uitbreiding oppervlakte. Vanwege de grote breedte van het duingebied is uitbreiding van witte duinen in deze gebieden goed mogelijk. Dit is vooral van belang voor de uitbreidingsopgave van het prioritaire type grijze duinen (*H2130).

H2130A – *Grijze duinen, <i>kalkrijk</i> Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B1	doel aangepast ^a
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	conform ontwerp
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	A2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	uitbreiding	verbetering	C	doel aangepast ^b
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) De doelstelling voor Duinen en Lage Land Texel is aangepast, omdat op dit Waddeneiland relatief veel kalkrijke bodem aanwezig is, waar goede mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van dit habitattype.
- (b) De doelstelling voor Solleveld & Kapittelduinen is aangepast, omdat uitbreiding van de oppervlakte mogelijk is vanuit vergraste en verstruweelde duingraslanden.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “matig ongunstig” en “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In afwijking van de landelijke doelstelling is voor gebieden met een relatief geringe bijdrage (onder andere Duinen Ameland (005), Duinen Schiermonnikoog (006), Zwin & Kievittepolder (123)) aan deze landelijke doelstelling gekozen voor een behoudsdoelstelling.

Ook voor het gebied Coepelduynen (096) geldt een behoudsopgave, omdat het habitatype daar nog in goed ontwikkelde vorm voorkomt en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2130B – *Grijze duinen, <i>kalkarm</i> Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	B1	conform ontwerp
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	uitbreiding	verbetering	C	doel aangepast ^a
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

De doelstelling voor Solleveld & Kapittelduinen is aangepast, omdat uitbreiding van de oppervlakte mogelijk is vanuit vergraste en verstruweelde duingraslanden.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitatype grijze duinen, *kalkarm* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “matig ongunstig” en “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstellingen voor de gebieden Duinen Goeree & Kwade Hoek (101) en Duinen Den Helder – Callantsoog (084) wijken af van de landelijke doelstelling, omdat het habitatype in deze gebieden reeds in goed ontwikkelde vorm aanwezig is en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte. Ook de doelstelling van het gebied Grevelingen (115) wijkt af van de landelijke doelstelling, omdat het gebied te weinig kustdynamiek heeft om uitbreiding of verbetering te kunnen realiseren. Vanwege de dynamische omstandigheden in de Waddenzee (001) is uitbreiding van de oppervlakte in dit gebied niet mogelijk. Hier wordt dan ook alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit. Ook in het gebied Kennemerland-Zuid (088) wordt alleen ingezet op verbetering van de kwaliteit, aangezien de overwegend kalkrijke bodem hier geen mogelijkheden biedt voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2130C – *Grijze duinen, <i>heischraal</i> Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp

006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattypen grijze duinen, *heischraal* (subtype C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De doelstelling voor het gebied Duinen Den Helder – Callantsoog (084) wijkt af van de landelijke doelstelling, omdat het habitattypen in dit gebied reeds in goed ontwikkelde vorm aanwezig is en er geen mogelijkheden zijn voor uitbreiding van het oppervlakte. In het gebied Duinen Goeree & Kwade hoek (101) is het habitattypen reeds over voldoende oppervlakte aanwezig en zijn er geen potenties voor verdere uitbreiding. Er is wel een verbeteropgave voor de kwaliteit van het habitattypen in dit gebied. De overige gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke opgave.

H2140A – *Duinheiden met kraaihei, <i>vochtig</i> Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^b	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud ^a	behoud	A1	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud	verbetering	A2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	verbetering	C	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud ^a	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud ^a	verbetering	B2	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit

- (a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattypen H2170 kruipwilgstruwelen of H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan³⁶.
- (b) Dit betreft de relatieve bijdrage van het habitattypen als geheel. Het was niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000- netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen duinheiden met kraaihei, *vochtig* (subtype A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Vlieland (003), Duinen Den Helder – Callantsoog (084) en Zwanenwater & Pettemerduinen (085) wordt, in afwijking van het landelijk doel, behoud van de kwaliteit nagestreefd, omdat het habitattypen hier momenteel reeds in goede kwaliteit aanwezig is.

H2140B – *Duinheiden met kraaihei, <i>droog</i> Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^a	Besluit

³⁶ Nadere toelichting “ten gunste formulering” in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	A1	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud	verbetering	A2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	C	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit

- (a) Dit betreft de relatieve bijdrage van het habitattypen als geheel. Het was niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen duinheiden met kraaihei, *droog* (subtypen B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Wat betreft de landelijke doelstelling voor verbetering van de kwaliteit is deze neergelegd in de twee kerngebieden voor dit subtypen: Duinen Terschelling (004) en Schoorlse Duinen (086). Deze gebieden bevatten een grote oppervlakte van dit habitattypen en hier zijn goede mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit. In de overige gebieden wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd, in afwijking van het landelijk doel.

H2150 – *Duinheiden met struikhei Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	A1	doel toegevoegd
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	A2	doel toegevoegd
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren				doel vervallen

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattypen duinheiden met struikhei is beoordeeld als “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In afwijking van de landelijke doelstelling is voor het gebied Solleveld & Kapittelduinen (099) gekozen voor verbetering van de kwaliteit, omdat de kwaliteit in dit gebied de laatste jaren enigszins achteruit is gegaan en er kansen voor verbetering zijn. De overige gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke opgave.

H2160 – Duindoornstruwelen Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit*					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	conform ontwerp
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud ^a	behoud	B1	conform ontwerp

003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud ^a	behoud	C	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^a	behoud	A2	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud ^a	behoud	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^a	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud ^a	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^a	behoud	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud ^a	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
123	Zwin & Kievittepolder	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) ... van goed ontwikkelde vormen in de gebieden waar het type een belangrijke positie in het duinlandschap inneemt. Enige achteruitgang in oppervlakte is toegestaan ten gunste van uitbreiding oppervlakte van habitattypen *grijze duinen (H2130), duinbossen (H2180) of vochtige duinvalleien (H2190), mits de totale oppervlakte van goed ontwikkelde vormen niet afneemt³⁷.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding voor het habitattype duindoornstruwelen is beoordeeld als “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. Aan een groot deel van de gebieden is een ten gunste formulering toegevoegd. Afhankelijk van het voorkomen in deze gebieden zullen één of meerdere van de begunstigde habitattypen (*H2130, H2180 of H2190) in de “ten gunste formulering” van de betreffende gebieden zijn opgenomen.

H2170 – Kruipwilgstruwelen Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud ^b	behoud	A1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud ^b	behoud	B2	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud ^b	behoud	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

³⁷ Nadere toelichting “ten gunste formulering” in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

087	Noordhollands Duinreservaat	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	behoud	C	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	behoud	B1	ontwerpbesluit

- (a) Lokaal uitbreiding oppervlakte van goed ontwikkelde vormen en lokaal verbetering kwaliteit.
 (b) De oppervlakte mag afnemen ten gunste van uitbreiding van habitatype vochtige duinvalleien (H2190)³⁸.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype kruipwilgstruwelen is beoordeeld als “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De gebiedsdoelen zijn in overeenstemming met de landelijke doelstelling. De lokale uitbreiding- en verbeteringsdoelstelling ligt in het gebied Duinen Den Helder – Callantsoog (084). Het habitatype komt hier in geringe mate voor in matige tot goede kwaliteit en het gebied heeft goede potentie voor herstel.

H2180A – Duinbossen, <i>droog</i> Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit*					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^d	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B2	doel toegevoegd
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	behoud	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	A1	doel aangepast ^c
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
098	Westduinpark & Wapendal	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	behoud	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit

- (a) Lokaal uitbreiding oppervlakte van goed ontwikkelde vormen en lokaal verbetering kwaliteit.
 (b) De oppervlakte mag afnemen ten gunste van uitbreiding van habitatypen grijze duinen (*H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)³⁹.
 (c) De doelstelling voor Noordhollands Duinreservaat is aangepast, omdat hier goede mogelijkheden zijn voor uitbreiding van de oppervlakte.
 (d) Dit betreft de relatieve bijdrage van het habitatype als geheel. Het is het (nog) niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden.

³⁸ Nadere toelichting “ten gunste formulering” in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

³⁹ Nadere toelichting “ten gunste formulering” in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte).

De landelijke staat van instandhouding van het habitattype duinbossen, *droog* (subtype A) is beoordeeld als “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De lokale opgave voor uitbreiding oppervlakte is op de Waddeneilanden neergelegd, omdat de oppervlakte van dit subtype daar klein is. Ook in de Natura 2000-gebieden Schoorlse Duinen (086) en Noordhollands Duinreservaat (087) wordt uitbreiding van de oppervlakte van dit subtype nagestreefd en realistisch geacht. In het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) is het beheer, net als in Solleveld & Kapittelduinen (099), reeds gericht op verbetering van de kwaliteit. Ook in de gebieden Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004), Westduinpark & Wapendal (098) en Voornes Duin (100) bestaan goede mogelijkheden voor verbetering van de kwaliteit. Met name Voornes Duin (100) kan hiermee een zeer grote bijdrage gaan leveren aan het landelijke doel voor dit subtype.

H2180B – Duinbossen, <i>vochtig</i> Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit ^a					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B2	doel toegevoegd
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	verbetering	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	verbetering	A1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	verbetering	B2	ontwerpbesluit

- (a)maar lokaal uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- (b) De oppervlakte mag afnemen ten gunste van uitbreiding van habitattypen grijze duinen (*H2130) of vochtige duinvalleien (H2190) ⁴⁰.
- (c) Dit betreft de relatieve bijdrage van het habitattype als geheel. Het is het (nog) niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte).

De landelijke staat van instandhouding van het habitattype duinbossen, *vochtig* (subtype B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De opgave voor uitbreiding oppervlakte is voornamelijk op de Waddeneilanden neergelegd, omdat de oppervlakte van dit subtype daar klein is. Het beheer is in het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) reeds gericht op verbetering van de kwaliteit. De kwaliteitsdoelstellingen van de gebieden Duinen Den Helder – Callantsoog (084) en Schoorlse Duinen (086) wijken af van het landelijk doel omdat hier weinig potentie voor kwaliteitsverbetering is. Ook in de gebieden Zwanenwater & Pettemerduinen (085) en Voornes Duin (100) wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd in tegenstelling tot het landelijk doel, omdat hier reeds een goed ontwikkelde oppervlakte van het habitattype duinbossen, *vochtig* (subtype B) aanwezig is.

⁴⁰ Nadere toelichting “ten gunste formulering” in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

H2180C – Duinbossen, *binnenduinrand*
Landelijke doelstelling: behoud oppervlakte en behoud kwaliteit ^a

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage ^c	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	verbetering	B2	doel toegevoegd
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	behoud	behoud	C	doel toegevoegd
086	Schoorlse Duinen	behoud	behoud	B2	doel toegevoegd
087	Noordhollands Duinreservaat	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud ^b	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud ^b	behoud	B2	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit

- (a) Lokaal verbetering kwaliteit.
 (b) De oppervlakte mag afnemen ten gunste van uitbreiding van habitattypen grijze duinen (*H2130) of vochtige duinvalleien (H2190)⁴¹.
 (c) Dit betreft de relatieve bijdrage van het habitatype als geheel. Het is het (nog) niet mogelijk om de actuele voorkomens van de afzonderlijke subtypen in kwantitatieve zin te duiden.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte).

De landelijke staat van instandhouding van het habitatype duinbossen, *binnenduinrand* (subtype C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hier op aan. In het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) is het beheer reeds gericht op verbetering van de kwaliteit. De lokale opgave voor verbetering van de kwaliteit is verder neergelegd in de gebieden Duinen Schiermonnikoog (006) en Meijendel & Berkheide (097) omdat hier de beste potenties voor herstel liggen. Vanwege de relatief kleine oppervlakte van dit habitatype op de Waddeneilanden is in het gebied Duinen Schiermonnikoog (006) een doel gesteld voor uitbreiding van de oppervlakte.

H2190A – Vochtige duinvalleien, *open water*
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	doel aangepast ^a
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	verbetering	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit

⁴¹ Nadere toelichting “ten gunste formulering” in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
096	Coepelduynen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	B2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) Voor het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) is het doel voor de oppervlakte aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit omdat het beheer reeds blijkt te zijn gericht op uitbreiding.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen vochtige duinvalleien, *open water* (H2190A) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “gunstig” en “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan voor het aspect kwaliteit. Echter op het aspect oppervlakte wijkt het landelijk doel af, omdat Nederland een zeer groot relatief belang heeft voor het habitattypen. Er geldt een behoudsdoelstelling als er in het gebied geen herstel mogelijkheden zijn, zoals in Duinen Vlieland (003). Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (Waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Een dergelijke ontwikkeling wordt nagestreefd op plaatsen waar dit niet in conflict is met de veiligheid van het achterliggende land.

H2190B – Vochtige duinvalleien, <i>kalkrijk</i> Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	C	conform ontwerp
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	doel aangepast ^a
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	behoud	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	behoud	B2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
099	Solleveld & Kapittelduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
114	Krammer-Volkerak	uitbreiding	behoud	C	concept- ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	A2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saefinghe	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

- (a) Voor het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) is het doel voor de oppervlakte aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit omdat het beheer reeds blijkt te zijn gericht op uitbreiding.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (2190B) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “matig ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Wanneer er geen potentiële herstel mogelijkheden aanwezig zijn binnen de begrenzing van het gebied door bijvoorbeeld de mate van dynamiek, zoals in Waddenzee (001) en Noordzeekustzone (007), is er behoudsdoelstelling neergelegd. Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (Waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Een dergelijke ontwikkeling wordt nagestreefd op plaatsen waar dit niet in conflict is met de veiligheid van het achterliggend land.

H2190C – Vochtige duinvalleien, <i>kalkarm</i> Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B1	doel aangepast ^a
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	A1	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	A1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	verbetering	A1	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
086	Schoorlse Duinen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
116	Kop van Schouwen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit

- (a) Voor het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) is het doel voor de oppervlakte aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit omdat het beheer reeds blijkt te zijn gericht op uitbreiding.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrichtlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitattypen zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte).

De landelijke staat van instandhouding van het habitattypen Vochtige duinvalleien, *kalkarm* (2190C) is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “matig ongunstig”. De landelijk doelstelling sluit hierbij aan. Er geldt een behoudsdoelstelling als in het gebied geen herstel mogelijkheden zijn, zoals in Duinen Schiermonnikoog (006).

Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (Waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Een dergelijke ontwikkeling wordt nagestreefd op plaatsen waar dit niet in conflict is met de veiligheid van het achterliggend land.

H2190D – Vochtige duinvalleien, <i>hoge moerasplanten</i> Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	B2	doel aangepast ^a
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	C	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	B2	conform ontwerp

006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	B2	conform ontwerp
084	Duinen Den Helder – Callantsoog	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
087	Noordhollands Duinreservaat	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
097	Meijndel & Berkheide	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
117	Manteling van Walcheren	behoud	behoud	C	doel toegevoegd

- (a) Voor het gebied Duinen en Lage Land Texel (002) is het doel voor de oppervlakte aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit omdat het beheer reeds blijkt te zijn gericht op uitbreiding.

Vrijwel alle duingebieden langs de Nederlandse kust zijn Habitatrictlijngebied. Dit betekent dat het overgrote deel van dit habitatype zich bevindt binnen het landelijke Natura 2000-netwerk (> 95% van de landelijke oppervlakte). De landelijke staat van instandhouding van het habitatype vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (2190D) is voor de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk “matig ongunstig” en “gunstig”. De landelijke doelstelling sluit aan bij het aspect oppervlakte voor het aspect kwaliteit wijkt het echter af.

Hiervoor is gekozen vanwege het zeer grote relatief dat Nederland heeft voor het habitatype. Bovendien is hiervoor gekozen om het hydrologische herstel dat reeds is ingezet voor het habitatype optimaal te benutten.

Wanneer er geen potentiële herstel mogelijkheden aanwezig zijn binnen de begrenzing van het gebied, zoals in Duinen Terschelling (004), is er een behoudsdoelstelling neergelegd. Alle verbeterdoelstellingen sluiten aan op reeds ingezet hydrologisch herstel (Waddeneilanden en Hollandse kust) en regeneratie van duinvalleien in duingebieden die door waterwinning zijn aangetast. Voor duurzaam voortbestaan van jonge stadia en de rijke variatie aan vochtige duinvalleien, is vergroting van dynamiek door wind en zee noodzakelijk in een deel van de gebieden. Een dergelijke ontwikkeling wordt nagestreefd op plaatsen waar dit niet in conflict is met de veiligheid van het achterliggend land.

H6230 – Heischrale graslanden					
Landelijke doelstelling: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel				doel vervallen
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	B2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog				doel vervallen
015	Van Oordt's Mersken	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa- gebied	uitbreiding	verbetering	B1	concept- ontwerp
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
029	Havelte-Oost	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
032	Mantingerzand	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
033	Bargerveen	behoud	behoud	B1	concept- ontwerp
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

042	Sallandse Heuvelrug	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
044	Borkeld	uitbreiding	behoud	B1	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	B1-B2	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
062	Willinks Weust	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
069	Bruuk	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
153	Bunder- en Elsoërbos	uitbreiding	verbetering	C	concept- ontwerp
155	Brunssummerheide	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
156	Bemelerberg & Schiepersberg	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
160	Savelsbos	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

- (a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van het habitatype blauwgraslanden (H6410) is toegestaan.

Het habitatype heischrale graslanden heeft een sterk versnipperd voorkomen dat doorgaans over kleine oppervlakten voorkomt. Van de circa 100 ha heischrale graslanden in Nederland is ongeveer de helft opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit habitatype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als “zeer ongunstig”. De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In enkele gebieden wijkt de doelstelling betreffende de oppervlakte af van het landelijk doel en wordt behoud nagestreefd. De belangrijkste reden hiervoor is dat er buiten het huidige voorkomen in het betreffende gebied niet of nauwelijks uitbreidingsmogelijkheden aanwezig zijn, onder andere in Dinkelland (049) en Willinks Weust (062). Het landelijke doel ter verbetering van de kwaliteit van dit habitatype kan ook niet in alle gebieden gerealiseerd worden. De meest kansrijke gebieden zijn aangewezen voor kwaliteitsverbetering van het habitatype. Dit is het geval in de gebieden Bruuk (069), Landgoederen Brummen (058), Duinen Terschelling (004) en Duinen Ameland (005). In twaalf andere gebieden wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd. Mogelijke redenen hiervoor zijn de aanwezigheid van reeds goede kwaliteit (Bargerveen (033)) en geringe mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering.

B.4.2 Habitatrictlijn: soorten

H1364 – Grijs zeehond						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	behoud	A3	aanwijzingsbesluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	behoud	C	conform ontwerp-wijzigingsbesluit

007	Noordzeekustzone	behoud	behoud	behoud	B1-B2	wijzigingsbesluit ^a
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
113	Voordelta	behoud	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
118	Oosterschelde	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
163	Vlakte van de Raan	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
164	Doggersbank	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
165	Klaverbank	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit

(a) Wijzigingsbesluit Noordzeekustzone, Staatscourant 18 oktober 2012, nr.21274.

De landelijke staat van instandhouding van de grijze zeehond is op het aspect populatie beoordeeld als “gunstig”. Op het aspect leefgebied is de staat van instandhouding beoordeeld als “matig ongunstig”.

De landelijke doelstelling sluit wat betreft het aspect populatie op de staat van instandhouding aan.

Grijze zeehonden moeten voor het werpen en zogen van jongen, zandbanken opzoeken die bij extreme weersomstandigheden (zoals zware winterstormen) overspoeld worden. Hierdoor treedt frequent sterfte van jongen op. Het is onduidelijk of het huidige leefgebied geschikt genoeg is voor een duurzame populatie zonder immigratie. Recent neemt het aantal in de Nederlandse kustwateren geboren pups toe en neemt de immigratie vanuit het Verenigd Koninkrijk af. Dat wordt gezien als een indicatie dat het probleem van voldoende permanent droge en onverstoorte ligplaatsen voor het werpen en zogen van jongen minder groot lijkt te zijn dan eerder werd verondersteld. Ter voorkoming van achteruitgang is daarom voor het aspect kwaliteit van het leefgebied een behoudopgave gekozen tot doel gesteld. De gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling. In die Natura 2000-gebieden waar droogvallende zandplaten en of embryonale duinen (rust- en voortplantingsgebied) aanwezig zijn, kunnen gebiedsspecifieke maatregelen gericht op de verstoring een bijdrage leveren aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstelling. Voor mariene gebieden waar deze ligplaatsen niet zijn, zijn generieke maatregelen met betrekking tot versturende activiteiten meer geëigend (zie de toelichting in de tweede alinea).

De Waddenzee (001) en de Noordzeekustzone (007) zijn de belangrijkste gebieden voor de grijze zeehond in Nederland. Naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State is met een wijzigingsbesluit (18 oktober 2012) meer inzichtelijk gemaakt hoe de gunstige staat van instandhouding voor de grijze zeehond kan worden bereikt en op welke gronden in het gebied Noordzeekustzone voor de grijze zeehond kan worden volstaan met een behoudoelstelling. De Noordzeekustzone heeft, met name in de winter, een belangrijke foerageerfunctie. Gelet op de recente toename van de soort, wordt een behoudsdoelstelling voorlopig voldoende geacht.

Voor de gebieden in de Nederlandse exclusieve economische zone, Doggersbank (164) en Klaverbank (165), moet het volgende opgemerkt worden: op basis van beschikbare informatie over de ecologische functie van deze gebieden voor de grijze zeehond kan geen onderscheid gemaakt worden ten aanzien van het belang van de afzonderlijke gebieden enerzijds en de rest van de Nederlandse exclusieve economische zone anderzijds. Hetzelfde geldt voor de Vlakte van de Raan (163), dat mogelijk als foerageergebied dient voor dieren die zich in de nabije omgeving voortplanten of door het gebied trekken.

H1903 – Groenknolorchis						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Doel populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	behoud	A1	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	behoud	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	behoud	A1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	behoud	C	conform ontwerp

018	Rottige Meenthe & ...	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	concept- ontwerp
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	A1	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
072	Ijsselmeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
100	Voornes Duin	uitbreiding	behoud	uitbreiding	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De ...	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
115	Grevelingen	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
116	Kop van Schouwen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de groenknolorchis is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “matig ongunstig”⁴². De kansen voor uitbreiding van populaties zijn in de meeste gebieden echter beperkt, er is daarom veelal voor een behoudsopgave gekozen.

Uitbreiding hangt veelal samen met de ontwikkelingsmogelijkheden van gebufferde vennen (waaronder overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (H7140A)) of jonge successiestadia van duinvalleien (waaronder vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (H2190B)).

In de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Vlieland (003), Duinen Terschelling (004) en Duinen Schiermonnikoog (006) zijn de doelstellingen aangepast, omdat de biotoop voor deze soorten hier in voldoende mate en kwaliteit voorkomt. Hetzelfde geldt voor de Wieden (035) en de Weerribben (034), de soort is hier goed vertegenwoordigd. In de Deltagebieden hangt de ontwikkeling samen met de fluctuerende waterstanden en natuurlijke successie. In het IJsselmeer (072) worden de mogelijkheden voor herstel of uitbreiding zeer laag ingeschat. In de laagveengebieden gaat het om kleine populaties, waarvoor geen tot weinig uitbreidingsmogelijkheden worden gezien, mede gezien de natuurlijke ontwikkelingen aldaar. Voor Kennemerland-Zuid (088) is de verwachting dat onder behoud van de huidige omstandigheden de populatie zich hier uitbreidt. In Voornes Duin is de doelstelling vastgesteld in samenhang met die voor vochtige duinvalleien (H2190).

B.4.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A021 – Roerdomp						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	5	C	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	2	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	3 (†)	C	conform ontwerp
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	10	B1	concept- ontwerp
013	Alde Feanen	behoud	behoud	4	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	5 (†)	C	ontwerpbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	5 (†)	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	10 (†)	B1	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	30 (†)	B2	ontwerpbesluit

⁴² De “staat van instandhouding” van het aspect populatie is gewijzigd van “zeer ongunstig” (Natura 2000 doelendocument, 2006) in “matig ongunstig” omdat er geen trendgegevens zijn en de huidige populatie minder dan 25% afwijkt van de referentiewaarden (zie Profielendocument 2008).

036	Uiterwaarden Zwarte Water ...	uitbreiding	verbetering	1	C	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
072	Ijsselmeer	uitbreiding	verbetering	10 (†)	B1	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	uitbreiding	verbetering	6 (†)	C	ontwerpbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit
076	Veluwerandmeren	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	40	B2	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	2 (†)	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & ...	behoud	behoud	10	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	15	B2	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De ...	uitbreiding	verbetering	6 (†)	C	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	concept-ontwerp

De landelijke staat van instandhouding van de roerdomp is voor wat betreft de aspecten populatie en leefgebied als “zeer ongunstig” beoordeeld. De zeer ongunstige staat van instandhouding wordt met name veroorzaakt door de afgenomen omvang en kwaliteit van het leefgebied. De landelijke doelstelling omvat een herstelopgave voor zowel leefgebied als populatie: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding tot een populatie van ten minste 400 paren”.

Het gemiddelde over de periode 1999-2003 bedroeg 270 broedparen, waarvan 67% binnen Natura 2000-gebieden voorkomt. De som van de gebiedsdoelen (214) bedraagt ongeveer 55% van het doelniveau. Dit impliceert dat het beoogde herstel deels zal moeten worden bereikt door maatregelen in gebieden buiten Natura 2000. De Waddeneilanden bieden geen verdere ruimte voor uitbreiding gelet op de beperkte beschikbaarheid van rietmoerassen in de duingebieden, hier is dan ook voor een behoudsopgave gekozen. Andere gebieden met een afwijkende doelstellingen zijn Lauwersmeer (008), Alde Faenen (013), Oostvaardersplassen (078) Wormer- en Jisperveld en Kalverpolder (090), en Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske (092). Uit tellingen blijkt dat de draagkracht van de soort in deze gebieden in het verleden niet groter is geweest dan het gemiddelde voorkomen waarop de draagkracht in de doelstelling is gebaseerd. In de gebieden Deelen (014), Zuidlaardermeergebied (019), Wieden (035) en Zwanenwater en Pettemerduinen (085) wordt tevens behoud ten doel gesteld, hier wordt met het huidige leefgebied een kleine uitbreiding of herstel van de populatie beoogt. In het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (037) wordt met uitbreiding en verbetering van het leefgebied gestreefd het huidige gemiddeld aanwezige aantal broedpaar te behouden. Alle andere gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke doelstelling.

A063 – Eider						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	verbetering	5.000	A3	doel aangepast ^a
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	110	C	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	2.100	A1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	100 (†)	C	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	200	A1	doel aangepast ^a

- (a) Een deel (2.300) van het aantal dat eerder aan dit gebied was toegekend, is overgeheveld naar Waddenzee omdat de betreffende paren in het kweldergebied van het eiland nestelen dat onderdeel is van de Waddenzee. Het doel voor het leefgebied in de Waddenzee is aangepast in verbetering kwaliteit. De landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is mede gevolg van de afname van het voedselaanbod en de daaraan verbonden sterfte met name in dit gebied.

De landelijke staat van instandhouding van de eider is voor wat betreft de aspecten populatie en leefgebied als “zeer ongunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling omvat een behoudsopgave voor het leefgebied

met een doelniveau van 8.000 broedparen. Vanwege de aard van de leefgebieden is de populatie vrijwel beperkt tot Natura 2000-gebieden. Het genoemde doelniveau is de ondergrens van aantal schattingen in de periode 1999-2003 (8.000- 10.000). De getelde aantallen komen op een lager totaal uit (afgerond 7.500 paren) omdat er bij de landelijke aantalsopgave vanuit is gegaan dat de tellingen een onderschatting zijn van de populatiegrootte. Reden voor de zeer ongunstige staat instandhouding op het aspect populatie is de recente slechte voorplanting. Dit hangt samen met de afname van voedselaanbod en de daaraan verbonden sterfte. De landelijke doelstelling is daarom aangepast in “behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud van 8.000 broedparen” Dit valt samen met verbeteropgaven voor de habitattypen H1110A en H1140A in het Waddengebied en noodzakelijk geacht om de broedpopulatie niet verder te laten afnemen. Deze doelstelling geldt met name voor de Waddenzee. In Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Vlieland (003) en Duinen Schiermonnikoog (006) wordt behoud van het leefgebied (cq. broedterrein) voor behoud van de populatie nagestreefd. De te behouden populatieaantallen zijn gebaseerd op de gemiddelde aantallen van de gebieden over de periode 1999-2003. In Duinen Ameland (005) is de kwaliteit van het leefgebied dermate achteruitgegaan dat een inspanning vereist is om de populatie weer op gewenst niveau te brengen.

A081 – Bruine kiekendief						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	30	B1	conform ontwerp
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	30	B1	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	20	C	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	45	B1	doel aangepast ^a
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	40	B1	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	25	B1	conform ontwerp
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	20	C	concept- ontwerp
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	20 (1)	C	ontwerpbesluit
014	Deelen	uitbreiding	verbetering	5	C	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	40	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland,...	behoud	behoud	15	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	30	B1	concept- ontwerp
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	10	C	concept- ontwerp
115	Grevelingen	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit
122	Westerschelde & Saeftinghe	behoud	behoud	20	C	ontwerpbesluit

(a) Het gemiddelde van 44 is naar boven afgerond, in plaats van naar beneden in het ontwerpbesluit.

De landelijke staat van instandhouding van de bruine kiekendief is voor alle aspecten als “gunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling staat dan ook zowel voor omvang als kwaliteit van het leefgebied op behoud met een landelijk doelniveau van 1.300 broedparen. De soort heeft een ruime landelijke verspreiding (presentie in atlasblokken ca. 40%) waardoor minder dan de helft van de landelijke broedpopulatie in Vogelrichtlijngebieden is geconcentreerd.

Hierdoor is de soort minder kwetsbaar dan soorten die in hun verspreiding beperkt zijn tot een relatief klein aantal gebieden. De som van de gebiedsdoelen als percentage van het landelijke doelniveau bedraagt ruim 30%, hetgeen voldoende wordt geacht voor het duurzaam behoud van de populatie op de lange termijn. Het aandeel in Natura 2000-gebieden is groter (48%) dan de som van de gebiedsdoelen, omdat niet overal een doel is gesteld door de toepassing van een landelijke drempelwaarde (minimaal 1% landelijke populatie). Alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan bij de landelijke doelstelling, met uitzondering van de gebieden Alde Feanen (013) en Deelen (014). Vanwege de voor de regio unieke potentie voor een sleutelpopulatie is er voor het gebied Alde Feanen gekozen voor een hersteldoelstelling. Vanwege de

recente afname van de populatie in gebied Deelen is hier een beperkte herstelopgave geformuleerd, zodat de soort voor het gebied behouden kan blijven.

A082 – Blauwe kiekendief						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	3	B1	conform ontwerp
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	20	A1	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	9 (†)	B1	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	40 (†)	A2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B2	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	10 (†)	B2	conform ontwerp
033	Bargerveen	behoud	behoud	1	C	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	uitbreiding	verbetering	4	B1	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de blauwe kiekendief is voor wat betreft elk van de aspecten populatie en leefgebied als “zeer ongunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling omvat een herstelopgave voor het leefgebied en een doelniveau dat ruim driemaal groter is dan de populatie in de peilperiode 1999-2003 (78): “behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie tot 250 paren”. Vanwege de aard van het leefgebied is de broedpopulatie tegenwoordig geheel beperkt tot Natura 2000-gebieden. Het doelniveau van 250 ligt ver boven de historische referenties: 120-130 en 110-120 (resp. 1992 en 1996)⁴³. Het landelijk doelniveau opgenomen in het landelijk doel is daarom verlaagd tot 110 (genoemde referenties zijn geflatteerd door tijdelijk gunstige omstandigheden in Zuidelijk Flevoland). De som van de gebiedsdoelen (107) is nu nagenoeg gelijk aan genoemd doelniveau. Mede gelet op de recente sterke afname van het aantal broedparen in alle broedterreinen, wordt verhoging van de gebiedsdoelen zoals opgenomen in de ontwerpbesluiten, in geen van de gebieden haalbaar geacht. De doelstelling van de gebieden Duinen en Lage Land Texel (002), Duinen Schiermonnikoog (006) en Bargerveen (033) wijken af van de landelijke doelstelling, vanwege de recente toename in de gebieden en de relatief stabiele trend van de laatste jaren. De doelstelling van de Waddenzee (001) wijkt af, omdat het gebied een overloop betreft van vogels uit de duinengebieden.

A119 – Porseleinhoen						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
003	Duinen Vlieland	behoud	behoud	4	C	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	2	C	conform ontwerp
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	15	B2	concept- ontwerp
009	Groote Wielen	behoud	behoud	4 (†)	C	ontwerpbesluit
010	Oudegaasterbrekken, ...	uitbreiding	verbetering	1 (†)	C	ontwerpbesluit
012	Sneekermeergebied	behoud	behoud	2 (†)	C	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	2 (†)	C	ontwerpbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B2	ontwerpbesluit
023	Fochteloërveen	behoud	behoud	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
033	Bargerveen	behoud	behoud	15 (†)	B1	concept- ontwerp

⁴³ Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2, 2001), zie ook Bekhuis & Zijlstra (Limosa 64 (1991): 143-153) waaruit blijkt dat de landelijke populatie pas sinds 1980 boven de 100 is uitgekomen; voor de oorspronkelijke doelniveau van 250 bestaat geen historische referentie.

034	Weerribben	uitbreiding	verbetering	30 (†)	B1	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	20	B2	ontwerpbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water...	behoud	behoud	10 (†)	C	ontwerpbesluit
038	Uiterwaarden IJssel	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	ontwerpbesluit
066	Uiterwaarden Neder-Rijn	uitbreiding	verbetering	10 (†)	B1	ontwerpbesluit
067	Gelderse Poort	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	ontwerpbesluit
068	Uiterwaarden Waal	uitbreiding	verbetering	10 (†)	C	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	15 (†)	B1	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	7 (†)	B1	ontwerpbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	behoud	behoud	2	C	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	uitbreiding	verbetering	40 (†)	B2	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	8	B1	ontwerpbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	9 (†)	C	ontwerpbesluit
106	Boezems Kinderdijk	behoud	behoud	1	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	5 (†)	C	concept- ontwerp
140	Groote Peel	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de porseleinhoen is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als respectievelijk “zeer ongunstig” en “matig ongunstig”. De aantallen van het porseleinhoen vertonen jaarlijks grote schommelingen. Oorzaak hiervan is dat de soort zeer gevoelig is voor verdroging van moerasgebieden en waterpeilbeheer. De landelijke doelstelling is dan ook gericht op uitbreiding van de omvang en vooral verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. De gestelde herstelopgave volgt het beschermingsplan moerasvogels en gaat uit van een populatie van ten minste 400 paren. De potenties liggen hiervoor met name in het rivierengebied, waar de soort momenteel matig vertegenwoordigd is (m.u.v. het noordelijk deel van de IJssel). In gunstige jaren (afhankelijk van inundatie) zijn grotere aantallen broedende porseleinhoenders waargenomen, de doelstellingen zijn daarop gebaseerd. In de gebieden Groote Wielen (009), Sneekermeergebied (012), Alde Feanen (013), Leekstermeergebied (019), Fochteloërveen (023), Bargerveen (033), Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (037), IJsselmeer (072), Zwarte Meer (074), Zouweboezem (105) en Biesbosch (112) is ingeschat dat het behoud van het leefgebied voldoende is om de populatie te laten toenemen. Een aantal gebiedsdoelstellingen wijkt af van de landelijke doelstelling, te weten: Duinen Vlieland (003), Duinen Ameland (005), Lauwersmeer (008), de Wieden (035), Ketelmeer & Vossemeer (075), Oostelijke Vechtplassen (095) en Boezems Kinderdijk (106). De potentie in deze gebieden om het leefgebied en daarmee te populatie te doen toenemen dan wel verbeteren wordt laag ingeschat (op basis van historische potentie). In het Lauwersmeer is gekozen voor een behoudsdoelstelling vanwege de neutrale trend van de populatie (zeker in vergelijking met populatietrends in andere gebieden). Ruim 80% van de landelijke opgave wordt gerealiseerd binnen het Natura 2000-netwerk.

A222 – Velduil						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
001	Waddenzee	behoud	behoud	5	A1	conform ontwerp
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	20 (†)	A2	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland					doel vervallen
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	10 (†)	A1	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	doel aangepast ^a
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	2 (†)	C	doel aangepast
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	1	B1	concept- ontwerp
033	Bargerveen	behoud	behoud	1	B1	concept- ontwerp

- (a) De doelstelling voor Duinen Schiermonnikoog is aangepast van 1 naar 2 broedparen, het gemiddeld voorkomen in de eerste helft van de jaren negentig.

De landelijke staat van instandhouding van de velduil is voor wat betreft elk van de aspecten populatie en leefgebied als “zeer ongunstig” beoordeeld. In de loop van tweede helft van de vorige eeuw zijn steeds meer geschikte broedplaatsen in het binnenland verloren gegaan, waardoor de soort nu vrijwel alleen nog op Waddeneilanden voorkomt. De inpoldering van Lauwersmeer en Zuidelijk Flevoland, waardoor tijdelijk geschikt leefgebied ontstond, boden kortstondig soelaas. In de periode 1970-90 schommelde de landelijke broedpopulatie, afhankelijk van de muizenstand, tussen 60 en 200. Sindsdien is het met de populatie bergafwaarts gegaan. De som van de gebiedsdoelen bedraagt 59 broedparen.

De landelijke doelstelling omvat een herstelopgave voor het leefgebied en een ambitieus doelniveau: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van ten minste 5 sleutelpopulaties van ten minste 20 paren (nationale populatie van ten minste 100 paren)”. Dit betreft het populatieniveau van begin negentiger jaren toen er buiten de Waddeneilanden nog tijdelijk geschikte broedplaatsen aanwezig waren. Het gemiddelde gedurende 1999-2003 bedroeg 27 broedparen vrijwel beperkt tot de Waddeneilanden.

Herstel naar de situatie van twintig jaar geleden wordt niet realistisch geacht, omdat in het binnenland nauwelijks nog regelmatig bezette broedplaatsen aanwezig zijn. Het landelijk doelniveau is daarom vastgesteld op 60 (gemiddelde periode 1993-1997). De landelijke doelstelling is als volgt aangepast: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie tot 60 paren”⁴⁴. Het merendeel van de gebiedsdoelstellingen sluit aan op de landelijke opgave. In een drietal gebieden is voor een behoudsopgave gekozen.

In de Waddenzee (001) betreffen de broedlocaties vooral overloop gebied naar de duinen. In de overloop naar de duinen zijn vrijwel geen mogelijkheden voor uitbreiding en/of verbetering van het leefgebied. In het Lauwersmeer (008) komt de velduil zeer beperkt tot broeden. Behoud van de huidige stand is reeds een behoorlijke opgave. Gezien de zeer geïsoleerde ligging van het gebied, en het gegeven dat de trend van de populatie in dit gebied redelijk constant is, is tevens gekozen voor een behoudsopgave in het Bargerveen (033).

A277 – Tapuit						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	uitbreiding	verbetering	100 (†)	B1	conform ontwerp
003	Duinen Vlieland	uitbreiding	verbetering	35 (†)	B1	conform ontwerp
004	Duinen Terschelling	uitbreiding	verbetering	100 (†)	B2	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	100 (†)	B1	conform ontwerp
006	Duinen Schiermonnikoog	uitbreiding	verbetering	30 (†)	B1	conform ontwerp
027	Drents-Friese Wold & ...	uitbreiding	verbetering	40 (†)	B2	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	20 (†)	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	100 (†)	B2	ontwerpbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	uitbreiding	verbetering	20 (†)	B1	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de tapuit is voor wat betreft elk van de aspecten populatie en leefgebied als “zeer ongunstig” beoordeeld. De landelijke doelstelling omvat een herstelopgave voor het leefgebied en een zeer ambitieus doelniveau dat bijna viermaal groter is dan de populatie in de peilperiode 1999-2003 (510): “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie tot 2000 paren verdeeld over ten minste 20 sleutelpopulaties van ten minste 100 paren”⁴⁵. Sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw is de verspreiding met twee derde gekrompen. Alleen in natuurgebieden heeft de soort nog enigszins stand weten te houden. Herstel naar de situatie van dertig jaar geleden wordt

⁴⁴ De verwijzing naar sleutelpopulaties is komen te vervallen omdat populaties van 20 broedparen actueel (of potentieel) nog maar in twee gebieden kunnen worden gehaald.

⁴⁵ Dit doelniveau sluit aan bij de populatieschatting uit begin jaren tachtig (1900-2500).

niet realistisch geacht gelet op de schaal en de oorzaken van de aantalsafname⁴⁶. Dit is de reden waarom het landelijk doelniveau is verlaagd naar 1000 (de stand van ruim 15 jaar geleden en de helft van het populatieniveau van de jaren zeventig). De landelijke doelstelling is als volgt aangepast: “uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie tot 1000 paren”⁴⁷. Deze (trek)soort is in 2000 als doelsoort voor het netwerk van Vogelrichtlijngebieden opgenomen op grond van de overweging: “de beschermde gebieden leveren een wezenlijke bijdrage aan de bescherming van de soort” (van wezenlijke bijdrage is sprake indien Vogelrichtlijngebieden minstens 25% van de landelijke populatie herbergen)⁴⁸. De som van de gebiedsdoelen (545) bedraagt ongeveer 55% van het doelniveau waarmee Natura 2000 een “wezenlijke bijdrage” levert aan de instandhouding van de soort op landelijke schaal. Dit impliceert dat het beoogde herstel verder grotendeels zal moeten worden bereikt door maatregelen buiten Natura 2000.

A295 – Rietzanger						
Landelijke doelstelling: behoud omvang en behoud kwaliteit leefgebied voor behoud populatie						
N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	120	C	conform ontwerp
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	230	C	conform ontwerp
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	1.900	B2	concept- ontwerp
009	Groote Wielen	behoud	behoud	220	C	ontwerpbesluit
012	Sneekerveergebied	behoud	behoud	370	C	ontwerpbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	200	C	ontwerpbesluit
019	Leekstermeergebied	behoud	behoud	10	C	ontwerpbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	200	C	ontwerpbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	900	B1	ontwerpbesluit
035	Wieden	behoud	behoud	3000	A2	ontwerpbesluit
072	IJsselmeer	behoud	behoud	990	B1	ontwerpbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	270	C	ontwerpbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	230	C	ontwerpbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & ...	behoud	behoud	480	B1	ontwerpbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, ...	behoud	behoud	800	B1	ontwerpbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	880	B1	ontwerpbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De ...	behoud	behoud	340	C	ontwerpbesluit
109	Haringvliet	behoud	behoud	420	C	ontwerpbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	260	C	concept- ontwerp

De landelijke staat van instandhouding van de rietzanger is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als “gunstig”. De Nederlandse broedpopulatie vertoonde in de voorgaande periode een matige toename. Landelijk is daarom een behoudsdoelstelling geformuleerd. De gebiedsdoelen van de aangewezen leefgebieden sluiten hierbij aan. Ruim 65% van de landelijke opgave ligt binnen het Natura 2000-netwerk.

A338 – Grauwe klauwier						
Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie						

⁴⁶ De oorzaak wordt toegeschreven aan structurele processen: dichtgroeien leefgebieden (zandige terreinen) door vermesting en sterke achteruitgang van de konijnenstand.

⁴⁷ De verwijzing naar sleutelpopulaties is komen te vervallen omdat populaties van 100 broedparen actueel (of potentieel) nog maar in vier gebieden kunnen worden gehaald.

⁴⁸ Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel omvang	Doel kwaliteit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
003	Duinen Vlieland					doel vervallen
005	Duinen Ameland	uitbreiding	verbetering	5 (†)	C	doel aangepast ^a
027	Drents-Friese Wold & ...	behoud	behoud	10 (†)	B1	ontwerpbesluit
033	Bargerveen	uitbreiding	verbetering	100 (†)	A3	concept- ontwerp
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	40 (†)	A1	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	uitbreiding	verbetering	3 (†)	C	ontwerpbesluit

- (a) Het doel is aangepast naar “uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paar”. Het doelniveau is naar boven bijgesteld gezien de historische potentie van het gebied.

De landelijke staat van instandhouding van de grauwe klauwier is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als zeer ongunstig. Oorzaak hiervan is vooral de aantasting van het leefgebied door faunistische verarming; zowel kwantitatief als kwalitatief is de prooi verminderd. Dit als gevolg van verruiging, verdroging, verzuring, vermesting, herbicidegebruik en frequent en grootschalig maaien. In het cultuurlandschappen zijn daarnaast veel nestgelegenheden verdwenen door intensief landgebruik. Na een dieptepunt in de 1985 is de landelijke stand van de soort weer iets toegenomen. Deze toename is echter onvoldoende en landelijk is dan ook een herstelopgave geformuleerd. In het Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027) wordt hiervan afgeweken. In het Drents-Friese Wold & Leggelderveld kwamen in de periode 1999-2003 gemiddeld 8 paren in het gebied tot broedden. Het doel is hier gesteld op herstel tot 10 broedparen met behoud van het huidige leefgebied. Recent zijn hier in één jaar 14 broedparen waargenomen. De overige gebiedsdoelen sluiten aan bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling. De doelstelling van Duinen Ameland (005) is aangepast van 1 naar 5 broedparen, gezien het aantal broedparen in de periode 1993-1997 (gemiddeld 5,6 paar).

Ongeveer 65% van de landelijke opgave ligt binnen het Natura 2000-netwerk. De overige doelstelling ligt buiten Natura 2000-gebieden o.a. in die gebieden die de soort de afgelopen 10-20 jaar verlaten heeft (hervestiging).

Appendix

Toelichting op de selectie- en begrenzingscriteria die bij de aanwijzing van het Vogelrichtlijngebied Duinen Ameland gebruikt zijn (2005).

Onderstaande paragrafen zijn afkomstig uit de nota van toelichting van het Vogelrichtlijnbesluit.

3. Gebiedsbeschrijving, aanduiding leefgebied en begrenzing

3.2 Aanduiding leefgebied

Het gebied Duinen Ameland is aangewezen als speciale beschermingszone vanwege de aanwezigheid van kustduinen die het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het is een gebied dat het leefgebied vormt van soorten van Bijlage I van de Vogelrichtlijn (art. 4.1). De begrenzing van de beschermingszone is zo gekozen dat een in landschapsecologisch opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat - in samenhang met sbz Waddenzee uit 1991 - voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en/of voortplanten van bedoelde vogelsoorten.

4. Vogelkundige- en wetlandwaarden

4.1 Kwalificerende vogelsoorten

Duinen Ameland kwalificeert als speciale beschermingszone omdat het gebied behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor Bruine kiekendief⁴⁹, Blauwe kiekendief, Velduil en Grauwe klauwier in Nederland.

Soorten van Bijlage I waarvoor het gebied tot "een van de vijf belangrijkste" in Nederland behoort

⁴⁹ Onderstreepte soorten zijn opgenomen in Bijlage I van de richtlijn.

Soort	Art. 4	Brv ^a	Aantal NL ^b	% in 5e ^c	% in sbz ^d	Telperiode
Bruine kiekendief <i>Circus aeruginosus</i>	1	ja	1250	2,3%	2,6%	1993-97
Blauwe kiekendief <i>Circus cyaneus</i>	1	ja	120	6%	14%	1993-97
Velduil <i>Asio flammeus</i>	1	ja	60	2%	24%	1993-97
Grauwe klauwier <i>Lanius collurio</i>	1	ja	200	2%	3%	1993-97

- a) De kwalificatie betreft in het gebied broedende vogels (indien ingevuld met "ja")
- b) Omvang van de Nederlandse broedpopulatie (in paren)
- c) Aantal in het op vier na belangrijkste gebied (5e gebied) uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie
- d) Aantal in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke broedpopulatie

4.2 Andere relevante vogelsoorten

Een andere soort van Bijlage I waarvoor Duinen Ameland van betekenis is, is het Porseleinhoen (broedvogel). Het duingebied is verder van belang als broedgebied voor Eidereend, Tapuit en Rietzanger (trek-vogels opgenomen in de nationale lijst van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende soorten). De biotopen van deze vogels hebben mede de begrenzing van dit gebied bepaald.

De bescherming ingevolge de Vogelrichtlijn heeft mede betrekking op deze vogelsoorten.

4.3 Plaatselijke omstandigheden

Bruine kiekendief, Blauwe kiekendief en Velduil, die verspreid in het duingebied broeden, zoeken hun voedsel zowel in het open duingebied als daarbuiten. De Grauwe klauwier broedt verspreid in het duingebied, meestal in bosranden of in struweel in de directe omgeving van de bossen.

De Eidereend nestelt verspreid in het westen en oosten van het duingebied; het zwaartepunt ligt op de oostelijke helft van het gebied. Lepelaars rusten soms in de Lange Duinen. Het Porseleinhoen nestelt in de Lange Duinen. De Tapuit nestelt gelijkmatig over het gehele duingebied met uitzondering van de natte delen. De Rietzanger is binnen het gebied hoofdzakelijk beperkt tot de natte duinvalleien (met name Lange Duinen).

Bijlage Gebiedsbegrenzungen

LEGENDA: Artikel	Noemer
	Indicatief/exact
	GIO-id ⁵⁰
1, eerste lid	Duinen Ameland – Habitatrictlijngebied
	Exact
	/join/id/regdata/mnre1153/2025/N2000_DuinenAmeland_HR/nld@2025-03-01
2, eerste lid	Duinen Ameland – Vogelrichtlijngebied
	Exact
	/join/id/regdata/mnre1153/2025/N2000_DuinenAmeland_VR/nld@2025-03-01
3, tweede lid	Natura 2000-gebied Duinen Ameland
	Exact
	/join/id/regdata/mnre1153/2025/N2000_DuinenAmeland_N2000/nld@2025-03-01

⁵⁰ Het GML-bestand voor de werkingsgebieden is via Internet raadpleegbaar door de URL <https://identifier.officielebekendmakingen.nl/join/..> te zetten (bijvoorbeeld https://identifier.officielebekendmakingen.nl/join/id/regdata/mnre1034/2019/or_waterkwaliteit/nld@2019-11-01).

Toelichting bij vaststelling nieuwe tekst aanwijzingsbesluit Duinen Ameland

1. Vaststelling nieuwe tekst

Dit besluit betreft de vaststelling van een nieuwe tekst van het geldende aanwijzingsbesluit voor het Habitatrichtlijngebied Duinen Ameland, het Vogelrichtlijngebied Duinen Ameland en het Natura 2000-gebied Duinen Ameland, maar nu gepubliceerd met behulp van de nieuwe digitale standaard voor officiële publicaties: de Standaard Officiële Publicaties (STOP). Het besluit wordt inhoudelijk ongewijzigd vastgesteld. Dit aanwijzingsbesluit is de bijlage bij dit besluit. De nieuwe tekst is enkel een redactionele aanpassing, en brengt geen wijziging met enig rechtsgevolg met zich ten opzichte van het oorspronkelijke besluit. De reden voor de vaststelling van deze nieuwe tekst van het geldende aanwijzingsbesluit is, dat in het kader van de Omgevingswet wordt overgegaan op nieuwe digitale standaarden voor de vormgeving van besluiten.

2. Procedure

Op de voorbereiding van dit besluit is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht op grond van artikel 16.25a van de Omgevingswet niet van toepassing, omdat de wijzigingen van ondergeschikte aard zijn. Het betreft geen wijzigingen die leiden tot een andere inhoudelijke reikwijdte dan het geldende aanwijzingsbesluit voor dit gebied: er is geen sprake van wijzigingen van de geldende begrenzing of van instandhoudingsdoelstellingen. De tekst betreft enkel een redactionele aanpassing. In zoverre is dus ook geen sprake van zelfstandige rechtsgevolgen ten opzichte van het geldende besluit. Belanghebbenden die menen dat er wel sprake is van relevante wijzigingen en nieuwe rechtsgevolgen, kunnen evenwel met een bezwaarschrift eventuele bedenkingen tegen het besluit naar voren te brengen en de beslissing op het bezwaarschrift in een beroepsprocedure door de bestuursrechter laten toetsen.

3. Inwerkingtreding

Omdat met dit besluit de inhoud ongewijzigd blijft, kan het meteen de dag na publicatie inwerking treden.

*De Staatsecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
Namens deze,
w.g. de directeur Natuur, drs. G. van Hooijdonk
Plaats: 's-Gravenhage
Datum: 03 april 2025*